

LLEI

5/2008, del 24 d'abril, del dret de les dones a eradicar la violència masclista.

EL PRESIDENT
DE LA GENERALITAT DE CATALUNYA

Sia notori a tots els ciutadans que el Parlament de Catalunya ha aprovat i jo, en nom del Rei i d'acord amb el que estableix l'article 65 de l'Estatut d'autonomia de Catalunya, promulgo la següent

LLEI*Preàmbul***I**

Les dones han estat essencials en la construcció i la defensa dels drets i les llibertats al llarg de la història. Malgrat això, gran part de les nostres societats no han reconegut el paper històric de les dones i no n'han garantit els drets.

La llei del dret de les dones a eradicar la violència masclista parteix de la premissa que els drets de les dones són drets humans. La violència masclista és una greu vulneració d'aquests drets i un impediment perquè les dones puguin assolir la plena ciutadania, l'autonomia i la llibertat.

La finalitat d'aquesta llei és establir els mecanismes per contribuir a l'eradicació de la violència masclista que pateixen les dones i reconèixer i avançar en garanties respecte al dret bàsic de les dones a viure sense cap manifestació d'aquesta violència.

La lluita contra la violència masclista és part del procés de les dones per a fer efectius llurs drets i construir un entorn que en permeti el lliure desenvolupament. Aquest trajecte té una llarga història al nostre país, gràcies a la qual les dones, malgrat les situacions adverses, han desenvolupat uns espais propis d'autonomia.

Aquesta llei parteix, en primer lloc, del reconeixement de les mateixes experiències de les dones que han passat per diverses situacions de violència, a qui considera agents actives en el procés de transformació individual i col·lectiva de la nostra societat pel que fa al coneixement i a la superació d'aquest conflicte.

Aquesta llei parteix també del reconeixement del paper històric i pioner dels moviments feministes. El valor i la riquesa del saber i de les eines d'anàlisi i d'intervenció desenvolupades pels feminismes són fonamentals per a comprendre l'origen de la violència masclista i poder eliminar-la. Així mateix, el moviment de dones de Catalunya ha tingut un paper essencial en el desenvolupament dels drets i en la creació d'espais de llibertat per a les dones del nostre país.

Per tant, les aportacions fetes per les dones que han patit violència i pels grups de dones que han treballat i treballen contra les violències i les pràctiques feministes en defensa dels drets de les dones han estat considerades d'una gran importància en l'elaboració d'aquesta llei, perquè la reclamació del dret de les dones a viure sense violència masclista és el resultat dels esforços de milers de dones que han denunciat les diverses manifestacions d'aquesta violència i han fet possible, així, incorporar finalment aquest dret a la nostra estructura jurídica.

Cal reconèixer, alhora, la importància històrica i el caràcter innovador i exemplar de les actuacions polítiques dels ens locals en l'abordatge del fenomen, des de la responsabilitat pública. Els ens locals i supralocals han estat pioners en el desplegament de mesures i serveis d'informació, atenció o suport a les dones en situacions de violència, han construït espais de coordinació amb el món associatiu

i han establert protocols d'actuació conjunta que han inspirat bona part dels continguts d'aquest text legal.

Aquesta llei recull totes aquestes experiències i té la voluntat d'esdevenir un instrument actiu i efectiu per a garantir els drets de les dones i per a posar les eines jurídiques per a excloure de la nostra societat la violència masclista. La Llei no és un punt final, sinó un punt de partida, una part del procés que s'haurà de completar amb les pràctiques de tots els àmbits implicats.

Les violències exercides contra les dones han estat anomenades amb diferents termes: violència sexista, violència patriarcal, violència viril o violència de gènere, entre altres. En tots els casos la terminologia indica que es tracta d'un fenomen amb característiques diferents d'altres formes de violència. És una violència que pateixen les dones pel sol fet de ser-ho, en el marc d'unes relacions de poder desiguals entre dones i homes. Aquesta llei reconeix el caràcter específic i diferenciat d'aquesta violència i també la necessitat d'aprofundir en els drets de les dones per a incloure les necessitats que tenen en l'espai social.

La Llei utilitza l'expressió *violència masclista* perquè el masclisme és el concepte que de forma més general defineix les conductes de domini, control i abús de poder dels homes sobre les dones i que, alhora, ha imposat un model de masculinitat que encara és valorat per una part de la societat com a superior. La violència contra les dones és l'expressió més greu i devastadora d'aquesta cultura, que no només destrueix vides, sinó que impedeix el desenvolupament dels drets, la igualtat d'oportunitats i les llibertats de les dones. Per això el dret no pot tractar aquest problema social des d'una perspectiva falsament neutral, sinó que els instruments legals han de reconèixer aquesta realitat per a eliminar la desigualtat social que genera. Per a aconseguir la igualtat material i no provocar una doble discriminació, s'ha de partir de les desigualtats socials existents.

Aquesta llei neix en el context d'una transformació de les polítiques públiques que té l'objectiu d'emmarcar normativament la transversalitat de la perspectiva de gènere en tots els àmbits i que contribuirà a fer possible l'exercici d'una democràcia plena. Es tracta, en definitiva, d'enfocar el fenomen de la violència masclista com un problema vinculat al reconeixement social i jurídic de les dones.

La violència masclista es concreta en una diversitat d'abusos que pateixen les dones. A partir d'aquí es distingeixen diferents formes de violència –física, psicològica, sexual i econòmica–, que tenen lloc en àmbits concrets, en el marc d'unes relacions afectives i sexuals, en els àmbits de la parella, familiar, laboral i sociocomunitari. La present llei tracta de les manifestacions concretes d'aquesta violència, ja assenyalades pels moviments de dones i que han estat recollides per la normativa internacional, europea i estatal.

II

La normativa internacional, europea, estatal, nacional i local ha desenvolupat un ampli conjunt de drets i mesures per a eradicar les violències contra les dones.

Cal citar, entre altres, la Convenció sobre l'eliminació de totes les formes de discriminació contra la dona (CEDAW), del 1979, i el Protocol facultatiu corresponent, del 1999. La Convenció reconeix expressament la necessitat de canviar les actituds, mitjançant l'educació dels homes i les dones, perquè acceptin la igualtat de drets i superin les pràctiques i els prejudicis basats en els rols estereotipats. El Protocol estableix el dret de les dones a demanar la reparació per la violació de llurs drets.

La Conferència de Drets Humans, de Viena, del 1993, va proclamar que els drets humans de les dones i de les nenes són part integral dels drets humans universals, i va subratllar la importància de les tasques destinades a eliminar la violència contra les dones en la vida pública i privada.

La Declaració de Beijing, del 1995, sorgida de la IV Conferència Mundial sobre les Dones, és el document més complet produït per una conferència de les Nacions Unides amb relació als drets de les dones, ja que incorpora els resultats assolits en les conferències i els tractats anteriors, entre altres, la CEDAW i la Declaració de Viena. Es va acordar la Declaració sobre l'eliminació de la violència contra les dones, en què per primera vegada es reconeix que les causes de la violència són estructurals, i va definir el que és «violència de gènere» (article 113): «l'expressió “violència contra les dones” significa qualsevol acte de violència basat en el gènere que té com a resultat, o és probable que tingui com a resultat, uns danys o patiments físics, sexuals o psicològics per a les dones, incloent-hi les amenaces dels esmentats actes, la coacció o la privació arbitrària de la llibertat, tant en la vida pública com en la privada». En la Revisió de la Plataforma d'acció de Beijing, feta a Nova York el juny del 2000, es donà un nou impuls als compromisos acordats per a aconseguir la potenciació del paper de la dona i la igualtat de gèneres.

La Resolució de la Comissió de Drets Humans de les Nacions Unides del 1997 condemna tots els actes de violència sexista contra la dona, exigeix que s'elimini la violència masclista en la família i en la comunitat i exhorta els governs a actuar per a prevenir, investigar i castigar els actes de violència i proporcionar a les dones unes reparacions justes i una assistència especialitzada.

La Resolució de la Comissió de Drets Humans de les Nacions Unides 2001/49 condemna tots els actes de violència masclista contra la dona, i especialment la violència contra les dones en situacions de conflicte armat.

En l'àmbit europeu, cal citar, entre altres, la Resolució del Parlament Europeu del setembre de 1997, coneguda com a «Tolerància zero davant la violència contra les dones», desenvolupada l'any 1999, i la Decisió marc del Consell d'Europa del 15 de març de 2001, sobre l'Estatut de la víctima en el procés penal, que assenyalava la importància d'evitar els processos de victimització secundària i la necessitat de serveis especialitzats i d'organitzacions de suport a la víctima.

La Directiva 2006/54/CE del Parlament Europeu i del Consell, del 5 de juliol de 2006, relativa a l'aplicació del principi d'igualtat d'oportunitats i igualtat de tracte entre homes i dones en afers de treball i ocupació (refosa), destaca la rellevància d'adoptar mesures per a combatre tota classe de discriminació per raó de sexe en els àmbits regulats per aquesta Directiva, i, en particular, adoptar mesures eficaces per a prevenir l'assetjament i l'assetjament sexual en el lloc de treball.

Durant els darrers anys, a l'Estat s'han produït avenços legislatius en matèria de lluita contra la violència masclista: la Llei orgànica 11/2003, del 29 de setembre, de mesures concretes en matèria de seguretat ciutadana, violència domèstica i integració social dels estrangers; la Llei orgànica 15/2003, del 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, del 23 de novembre, del Codi penal, o la Llei 27/2003, del 31 de juliol, reguladora de l'Ordre de protecció de les víctimes de la violència domèstica. Aquesta darrera llei ha comportat una nova fita en les mesures adoptades des dels poders públics en regular mesures cautelars especialíssimes sense cap precedent en l'ordenament jurídic penal espanyol. La Llei orgànica 1/2004, del 28 de desembre, de mesures de protecció integral contra la violència de gènere, constitueix la primera llei integral europea que recull una resposta global a les violències contra les dones en les relacions de parella, amb inclusió d'aspectes preventius, educatius, socials, laborals, assistencials, sanitaris i penals. A més, cal destacar les lleis aprovades per diverses comunitats autònomes, dins els respectius àmbits competencials, per tal d'intervenir en l'àmbit de la violència contra les dones.

D'altra banda, els plans específics contra la violència masclista apareixen a finals dels anys noranta, primer en l'àmbit estatal i després en l'àmbit autonòmic i el local. També han aparegut altres instruments normatius, com els protocols i els

acords interinstitucionals. Així, el 1998 es va aprovar el primer Pla de l'Estat d'acció contra la violència domèstica (1998-2000), el qual articulava mesures en sis grans àrees, i posteriorment el II Pla integral contra la violència domèstica (2001-2004), l'aportació principal del qual és l'establiment de mesures penals i processals que van donar lloc a canvis en la legislació penal.

A Catalunya, la Llei 11/1989, del 10 de juliol, modificada per la Llei 11/2005, del 7 de juliol, crea l'Institut Català de les Dones, per mitjà del qual s'han desenvolupat diversos plans per a la igualtat d'oportunitats per a les dones i de prevenció de la violència masclista, i el Pla integral de prevenció de la violència de gènere i d'atenció a les dones que la pateixen (2002-2004), el primer d'aquestes característiques en l'àmbit territorial de Catalunya. En aquest sentit, cal fer esment de l'experiència que va significar el primer protocol interdepartamental d'atenció a la dona maltractada en l'àmbit de la llar (1998), que, amb mancances de definició conceptual i d'eficàcia, va ésser un intent d'establir unes pautes per a facilitar la intervenció en l'àmbit de la violència contra les dones, la qual cosa ha permès un treball posterior que no ha hagut de partir de zero.

El sisè eix del Pla d'acció i desenvolupament de les polítiques de dones a Catalunya (2005-2007), que desenvolupa el Programa per a l'abordatge integral de les violències contra les dones, efectua un reconeixement dels drets de les dones com a ciutadanes, remarca el sistema patriarcal que sosté i legitima les violències i estableix mesures coordinades entre diferents departaments i administracions.

A nivell local, alguns municipis de Catalunya han elaborat plans o programes específics contra la violència masclista. D'altra banda, ajuntaments i consells comarcals han signat acords amb entitats i institucions per tal d'assolir circuits eficients d'actuació contra la violència masclista.

L'Estatut de Catalunya dona un tractament molt sensible a les dones i aborda d'una manera específica els drets de les dones davant la violència masclista. Així, l'article 19 determina, com a drets de les dones, el lliure desenvolupament de la personalitat i la capacitat personal, i viure amb dignitat, seguretat i autonomia, lliures d'explotació, maltractaments i tot tipus de discriminació, i més endavant, l'article 41.3 estableix com un dels principis rectors de les polítiques públiques el deure de garantir que s'afrontin de manera integral totes les formes de violència contra les dones i els actes de caràcter sexista i discriminatori, i, així mateix, estableix el deure de fomentar el reconeixement del paper de les dones en els àmbits cultural, històric, social i econòmic i el de promoure la participació dels grups i les associacions de dones en l'elaboració i l'avaluació de les esmentades polítiques. A més, l'article 153 aborda les polítiques de gènere disposant que correspon a la Generalitat la competència exclusiva de la regulació de les mesures i els instruments per a la sensibilització sobre la violència de gènere i per a detectar-la i prevenir-la, i també la regulació de serveis i recursos propis destinats a aconseguir una protecció integral de les dones que han patit o pateixen aquest tipus de violència. Tot això, juntament amb la competència de la Generalitat de Catalunya en matèria de conservació, modificació i desenvolupament del dret civil català, normes processals i de procediment administratiu que es deriven de les particularitats del dret substantiu de Catalunya o de les especialitats de l'organització de la Generalitat, porta a la necessitat d'aprovar la present disposició legal.

Pel que fa al dret civil de Catalunya, el Govern de la Generalitat, per mitjà de l'Observatori de Dret Privat de Catalunya, com a òrgan responsable de fer el seguiment del desenvolupament de l'ordenament jurídicocivil, per tal de procedir a la modificació del Codi de família, procedirà a la incorporació de les modificacions necessàries per a garantir els objectius d'aquesta llei. En aquest marc, el 30 de gener de 2007 va ser aprovat el Projecte de llei del llibre quart del Codi civil de Catalunya, relatiu a les successions, que aporta una regulació nova en el dret de successions en

el sentit d'incorporar els supòsits de violència domèstica com a causes d'indignitat per a succeir a la parella.

III

La Llei s'estructura en quatre títols, onze disposicions addicionals, sis disposicions transitòries, una disposició derogatòria i cinc disposicions finals.

El títol I recull les disposicions generals de la Llei, en què es defineixen les qüestions bàsiques sobre la violència masclista; l'objecte, les finalitats i l'àmbit d'aplicació de la Llei, i el concepte, les formes d'exercici i els àmbits de manifestació de la violència masclista, tant en l'espai públic com en el privat. Això respon a la idea que les formes de violència masclista són múltiples, des d'una violència directa, vexatòria, com ho són els maltractaments, que poden incloure l'agressió física, psicològica i sexual, fins a la violència econòmica i l'explotació de les dones, entre altres. Aquest títol assenta els principis que han d'orientar les intervencions dels poders públics per a eradicar aquesta violència i que han regit l'elaboració de l'articulat, que són, entre altres, la integralitat, la transversalitat i el compromís de tots els poders públics implicats amb la finalitat de donar una resposta ferma i contundent i garantir un tractament adequat i efectiu del dret de les dones a no ésser discriminades i a viure amb autonomia i llibertat, trencant la visió purament assistencialista.

Cal escometre la violència masclista com una vulneració dels drets humans, tenint en compte la naturalesa multicausal i multidimensional, per la qual cosa la resposta ha d'ésser global i obligar-hi tots els sistemes. Al mateix temps, la integralitat i la transversalitat de les mesures exigeixen que cada organisme implicat defineixi accions específiques des de l'àmbit respectiu d'intervenció, sempre d'acord amb el model d'intervenció esmentat. En aquesta línia, la Llei estableix que totes les actuacions que es duguin a terme per a garantir els drets i les mesures que regula tinguin en compte les particularitats territorials, culturals, religioses, personals, socioeconòmiques i sexuals de la diversitat de les dones a les quals van destinades, amb el benentès que cap particularitat no justifica la vulneració dels drets fonamentals de les dones. Així mateix, la complexitat de les estratègies necessàries en la lluita contra la violència masclista requereix establir mecanismes de col·laboració i cooperació entre les distintes administracions públiques implicades, i també fomentar la participació i la col·laboració de les entitats i les organitzacions socials, en especial els consells i les associacions de dones.

El títol II regula la prevenció, la detecció i l'eradicació de la violència masclista. El capítol 1 configura la recerca com a eina bàsica d'actuació, que obliga el Govern de la Generalitat a garantir la suficiència de mitjans per a assegurar que es dugui a terme en tots els àmbits relacionats amb la violència masclista. La promoció d'aquesta recerca ha d'ésser liderada i impulsada transversalment per l'Institut Català de les Dones. Pel que fa a la sensibilització social, el capítol 2 determina les actuacions que cal impulsar periòdicament per tal d'optimitzar el conjunt de mesures i recursos que estableix la Llei; el capítol 3 recull l'obligació dels poders públics de desenvolupar les accions necessàries per a detectar i identificar les situacions de risc, i també per a intervenir per mitjà dels protocols específics d'actuació. En aquest àmbit de la detecció, la Llei obliga totes les persones professionals, especialment les de la salut, dels serveis socials i de l'educació, a intervenir quan tinguin coneixement d'una situació de risc o d'una evidència fonamentada de violència masclista, d'acord amb els protocols específics i en coordinació amb els serveis de la Xarxa d'Atenció i Recuperació Integral. El capítol 4 regula l'actuació de les polítiques públiques en l'àmbit educatiu incorporant-hi la coeducació com a element fonamental en la prevenció de la violència masclista. L'objectiu fonamental de l'educació és proporcionar una formació integral que faci disminuir el sexisme i l'androcentrisme i que faci visibles i estengui a tota la població escolar els sabers femenins que han estat marginats del currículum i de la vida escolar quotidiana.

El capítol 5 defineix la formació i la capacitació obligatòries de totes les persones professionals que intervenen directament i indirectament en processos de violència, i obliga les administracions públiques de Catalunya a dissenyar programes de formació amb aquesta finalitat. El capítol 6 conté les mesures específiques destinades als mitjans de comunicació, que en el camp de la publicitat han de seguir l'obligació de respectar la dignitat de les dones i la prohibició de generar i difondre continguts que justifiquin o banalitzin la violència masclista o incitin a practicar-la, tant si s'exhibeixen en mitjans públics com en privats. Aquestes mesures es fan extensibles a la publicitat institucional i dinàmica a Catalunya. Finalment, el capítol 7 incorpora mesures en l'àmbit social per a combatre l'assetjament sexual i l'assetjament per raó de sexe en el treball de mercat.

El títol III regula tots els drets de les dones a la prevenció, l'atenció, l'assistència, la protecció, la recuperació i la reparació integral, que esdevenen el nucli central dels drets de les dones en situacions de violència masclista. El capítol 1 determina el dret a la protecció efectiva, que el vincula als cossos de policia autonòmica i local, els quals han de vigilar i controlar el compliment exacte de les mesures acordades pels òrgans judicials. En l'àmbit sanitari, el capítol 2 reconeix el dret a l'atenció i l'assistència sanitàries especialitzades per mitjà de la xarxa d'utilització pública, i també l'aplicació d'un protocol d'atenció i assistència en els diferents nivells i serveis, que ha de contenir un protocol específic per a les dones que han patit una agressió sexual. El capítol 3 recull els drets d'atenció i de reparació en diferents àmbits, d'habitatge, d'ocupació i formació ocupacional, d'assistència jurídica i de prestacions econòmiques. Cal ressaltar els mecanismes previstos per a possibilitar l'accés als drets de reparació establerts en aquest capítol. Diversos estudis han demostrat que moltes dones que pateixen aquesta violència no poden exercir plenament llurs drets sense passar per l'acreditació penal de la violència. Per aquesta raó, el text amplia el ventall de possibilitats d'identificació de la violència masclista.

Quant als drets de reparació, el dret d'accés a un habitatge es concreta en l'accés prioritari als habitatges de promoció pública. Una altra mesura important és el dret a l'ocupació i a la formació ocupacional, i en aquest sentit la Llei regula un seguit de mesures, com ara l'establiment de subvencions per a la contractació d'aquest col·lectiu de dones. En l'àmbit econòmic, s'han inclòs en aquest capítol diversos ajuts, perquè es considera que són imprescindibles per a les dones amb un desavantatge social i econòmic més elevat, per bé que no s'han de concebre com un element aïllat, sinó com un instrument més per a desenvolupar els drets de les dones. Les prestacions econòmiques han d'ésser suficients per a restablir una vida digna de les dones i han de tenir la durada necessària per a afavorir-ne la recuperació i la inserció en el món laboral i restituir-los el lloc que els pertoca en la societat. Els processos de recuperació –que inclouen les filles i els fills de les dones– són llargs i costosos. La recuperació va més enllà de la separació de l'agressor, de la inserció laboral i de la restitució de l'autoestima. La recuperació és el procés personal i social que fa una dona, inclosa la reparació, per mitjà del qual es produeix el restabliment dels àmbits danyats per la situació viscuda, en totes les àrees, per tal de restablir totes les capacitats i les potencialitats que aquesta violència li ha sostret.

La Llei també recull el dret a accedir a l'assistència jurídica, a percebre la renda mínima d'inserció i els ajuts escolars tenint en compte exclusivament els ingressos i les rendes individuals de cada dona, amb els límits establerts per la legislació aplicable.

Un altre aspecte important d'aquesta llei és la constitució d'un fons de garantia de pensions i prestacions per a cobrir l'impagament de pensions alimentàries i compensatòries, introduït per l'article 44 de la Llei 18/2003, del 4 de juliol, de suport a les famílies. Aquest fons, que ha d'operar amb caràcter de bestreta, s'ha d'activar quan hi hagi la constatació judicial d'incompliment del deure de satisfer les pensions, la qual cosa comporti una situació de precarietat econòmica.

Cal destacar el capítol 4 d'aquest títol III, que obliga el Govern de la Generalitat a desenvolupar models d'intervenció integral a tot el territori de Catalunya, per mitjà d'una xarxa de serveis de qualitat en tots els àmbits, que sigui capaç de donar respostes adequades, àgils, properes i coordinades a les necessitats de les dones que estan en situacions de violència masclista. Aquest capítol, doncs, regula la Xarxa d'Atenció i Recuperació Integral per a les dones en situacions de violència masclista, i estableix els recursos i els serveis que l'han d'integrar i les persones a les quals es destinen, en funció de l'especificitat de la violència masclista. Tots els recursos i els serveis públics recollits en l'article 54.2 tenen caràcter gratuït. Finalment, es concreta la creació i la gestió dels serveis de la Xarxa en funció de les respectives competències de les administracions públiques de Catalunya.

El capítol 5 recull les accions dels poders públics en situacions específiques. D'aquesta manera la Llei pretén eliminar les barreres que dificulten l'accés als serveis i les prestacions a les dones que es troben en aquestes situacions. S'assenyalen, doncs, mesures específiques per a les dones en diverses situacions o àmbits: immigració, prostitució, món rural, vellesa, transsexualitat, discapacitat, virus d'immunodeficiència humana, ètnia gitana i centres d'execució penal. Una menció específica mereix l'obligació del Govern de la Generalitat de promoure la mediació comunitària en les famílies quan hi hagi risc de mutilacions genitals. En aquest supòsit ha de comptar amb mecanismes sanitaris d'intervenció quirúrgica per a poder afrontar la demanda de les dones que vulguin revertir els efectes de la mutilació practicada, i també mecanismes de suport psicològic, familiar i comunitari.

El títol IV, sota la rúbrica «De les competències, l'organització i la intervenció integral contra la violència masclista», delimita en el capítol 1 les disposicions generals sobre el règim competencial i la coordinació i la col·laboració interadministratives, i en el capítol 2 concreta les competències de l'administració autonòmica i l'administració local. Alhora, la Llei determina que l'Institut Català de les Dones, a més de complir totes les funcions que té atribuïdes per la legislació vigent, és l'instrument vertebrador per a afrontar la violència masclista. Aquest institut ha de liderar, per tant, les polítiques del Govern contra la violència masclista; les ha de dissenyar i les ha d'impulsar amb la resta de departaments implicats i, en síntesi, ha de vetllar per l'adequació dels plans i els programes que es duguin a terme, coordinant i garantint el treball transversal en tots els àmbits. En aquest sentit, es crea el Centre d'Estudis, Recerca i Capacitació sobre Violència Masclista, com un òrgan dependent de l'Institut Català de les Dones, que es configura com una eina permanent d'estudis i de recerca sobre la violència masclista i de formació i capacitació de professionals. Es crea també la Comissió Nacional per a una Intervenció Coordinada contra la Violència Masclista, com un òrgan específic de coordinació institucional, d'impuls, de seguiment, de control i d'avaluació de les actuacions en l'abordatge de la violència masclista.

En consonància amb l'article 41.3 de l'Estatut d'autonomia de Catalunya, que estableix, com a principi rector de l'activitat dels poders públics de Catalunya, la necessitat de garantir que s'afrontin de manera integral totes les formes de violència contra les dones, el capítol 3 de la Llei estableix que l'Institut Català de les Dones elabori els programes d'intervenció integral contra la violència masclista com a instruments de planificació que recullen el conjunt d'objectius i mesures que el Govern ha d'implantar en l'eradicació d'aquesta violència i que s'han d'incloure en el marc general de les polítiques de dones. La violència masclista està profundament arrelada en les estructures socials, per aquest motiu cal partir de la consideració del caràcter estructural i de la naturalesa multidimensional d'aquesta violència. Aquests programes han d'ésser aprovats pel Govern amb una vigència de quatre anys. Les administracions locals i les entitats de dones han de participar en l'elaboració, el seguiment i l'avaluació dels programes. En aquest sentit, els protocols per a una intervenció coordinada contra la violència masclista esdevenen mecanismes de

suport i coordinació de les institucions i dels diversos agents implicats en aquesta matèria. Finalment, es recullen les especificitats pel que fa a la participació i el foment dels ens locals i els consells i les associacions de dones.

Les disposicions addicionals recullen les diverses modificacions de preceptes de lleis vigents necessàries per a acomodar-los a les exigències i les disposicions de la present llei, i també la revisió dels currículums educatius en el marc de l'acció coeducadora, establerta per la Llei. Juntament amb aquestes modificacions de l'ordenament, s'inclouen també regulacions específiques relatives a la responsabilitat de l'Administració de la Generalitat de garantir els recursos necessaris per a donar el compliment adequat a l'ordenació i la provisió de les accions i dels serveis que estableix aquesta llei, i dotar un fons econòmic específic anual a favor dels ens locals.

Les disposicions transitòries estableixen que s'ha d'avaluar l'impacte social de la Llei, i també la potestat del Govern de la Generalitat d'actualitzar els serveis de la Xarxa.

Les disposicions finals habiliten per al desenvolupament reglamentari dels preceptes de la Llei i estableixen que el Govern ha de desenvolupar i regular el Fons de garantia de pensions i prestacions per a cobrir l'impagament de pensions alimentàries i compensatòries, i que ha d'efectuar les previsions pressupostàries necessàries per a atendre les prestacions econòmiques i les prestacions de serveis reconeguts, i, finalment, l'entrada en vigor de la Llei.

TÍTOL I

Disposicions generals

Article 1

Objecte de la Llei

1. Aquesta llei té per objecte l'eradicació de la violència masclista i la remoció de les estructures socials i dels estereotips culturals que la perpetuen, amb la finalitat que es reconegui i es garanteixi plenament el dret inalienable de totes les dones a desenvolupar la pròpia vida sense cap de les formes i dels àmbits en què aquesta violència es pot manifestar.

2. Aquesta llei estableix mesures integrals respecte a la prevenció i la detecció de la violència masclista i de sensibilització respecte a aquesta violència, amb la finalitat d'eradicar-la de la societat, i també reconeix els drets de les dones que la pateixen a l'atenció, l'assistència, la protecció, la recuperació i la reparació integral.

Article 2

Garantia dels drets de les dones

1. Totes les dones que es troben en situacions de violència masclista, i també llurs fills i filles dependents, que visquin o treballin a Catalunya i amb independència del veïnatge civil, la nacionalitat o la situació administrativa i personal, tenen garantits els drets que aquesta llei els reconeix, sens perjudici del que estableix la legislació en matèria d'estrangeria i de l'exigència de determinats requisits per a les diferents prestacions i serveis.

2. Les referències a les dones incloses en aquesta llei s'entén que inclouen també les nenes i les adolescents, llevat que s'indiqui altrament.

Article 3

Definicions

Als efectes d'aquesta llei, s'entén per:

a) *Violència masclista*: la violència que s'exerceix contra les dones com a manifestació de la discriminació i de la situació de desigualtat en el marc d'un sistema

de relacions de poder dels homes sobre les dones i que, produïda per mitjans físics, econòmics o psicològics, incloses les amenaces, les intimidacions i les coaccions, tingui com a resultat un dany o un patiment físic, sexual o psicològic, tant si es produeix en l'àmbit públic com en el privat.

b) *Sensibilització*: el conjunt d'accions pedagògiques i comunicatives encaminades a generar canvis i modificacions en l'imaginari social que permetin avançar cap a l'eradicació de la violència masclista.

c) *Prevenició*: el conjunt d'accions encaminades a evitar o reduir la incidència de la problemàtica de la violència masclista per mitjà de la reducció dels factors de risc, i impedir-ne així la normalització, i les encaminades a sensibilitzar la ciutadania, especialment les dones, en el sentit que cap forma de violència no és justificable ni tolerable.

d) *Detecció*: la posada en funcionament de diferents instruments teòrics i tècnics que permetin identificar i fer visible la problemàtica de la violència masclista, tant si apareix de forma precoç com de forma estable, i que permetin també conèixer les situacions en les quals s'ha d'intervenir, per tal d'evitar-ne el desenvolupament i la cronicitat.

e) *Atenció*: el conjunt d'accions destinades a una persona perquè pugui superar les situacions i les conseqüències generades per l'abús en els àmbits personal, familiar i social, tot garantint-ne la seguretat i facilitant-li la informació necessària sobre els recursos i els procediments perquè pugui resoldre la situació.

f) *Recuperació*: l'etapa del cicle personal i social d'una dona que ha viscut situacions de violència en què es produeix el restabliment de tots els àmbits danyats per la situació viscuda.

g) *Reparació*: el conjunt de mesures jurídiques, econòmiques, socials, laborals, sanitàries, educatives i similars, preses pels diversos organismes i agents responsables de la intervenció en l'àmbit de la violència masclista, que contribueixen al restabliment de tots els àmbits danyats per la situació viscuda.

h) *Victimització secundària o revictimització*: el maltractament addicional exercit contra les dones que es troben en situacions de violència masclista com a conseqüència directa o indirecta dels dèficits –quantitatius i qualitatius– de les intervencions dutes a terme pels organismes responsables, i també per les actuacions desencertades provinents d'altres agents implicats.

i) *Precarietat econòmica*: situació d'una persona que té una percepció d'ingressos igual o inferior a l'indicador de renda de suficiència de Catalunya, que s'estableix anualment.

Article 4

Formes de violència masclista

1. Als efectes d'aquesta llei, la violència masclista es pot exercir d'alguna de les formes següents:

a) *Violència física*: comprèn qualsevol acte o omissió de força contra el cos d'una dona, amb el resultat o el risc de produir-li una lesió física o un dany.

b) *Violència psicològica*: comprèn tota conducta o omissió intencional que produeixi en una dona una desvaloració o un patiment, per mitjà d'amenaces, d'humiliació, de vexacions, d'exigència d'obediència o submissió, de coerció verbal, d'insults, d'aïllament o qualsevol altra limitació del seu àmbit de llibertat.

c) *Violència sexual i abusos sexuals*: comprèn qualsevol acte de naturalesa sexual no consentit per les dones, inclosa l'exhibició, l'observació i la imposició, per mitjà de violència, d'intimidació, de prevalença o de manipulació emocional, de relacions sexuals, amb independència que la persona agressora pugui tenir amb la dona o la menor una relació conjugal, de parella, afectiva o de parentiu.

d) *Violència econòmica*: consisteix en la privació intencionada i no justificada de recursos per al benestar físic o psicològic d'una dona i, si escau, de llurs filles o fills, i la limitació en la disposició dels recursos propis o compartits en l'àmbit familiar o de parella.

2. La violència masclista es pot exercir d'una manera puntual o d'una manera reiterada.

Article 5

Àmbits de la violència masclista

La violència masclista es pot manifestar en alguns dels àmbits següents:

Primer. Violència en l'àmbit de la parella: consisteix en la violència física, psicològica, sexual o econòmica exercida contra una dona i perpetrada per l'home que n'és o n'ha estat el cònjuge o per la persona que hi té o hi ha tingut relacions similars d'afectivitat.

Segon. Violència en l'àmbit familiar: consisteix en la violència física, sexual, psicològica o econòmica exercida contra les dones i les menors d'edat en el si de la família i perpetrada per membres de la mateixa família, en el marc de les relacions afectives i dels lligams de l'entorn familiar. No s'hi inclou la violència exercida en l'àmbit de la parella, definida en l'apartat primer.

Tercer. Violència en l'àmbit laboral: consisteix en la violència física, sexual o psicològica que es pot produir en el centre de treball i durant la jornada laboral, o fora del centre de treball i de l'horari laboral si té relació amb la feina, i que pot adoptar dues tipologies:

a) Assetjament per raó de sexe: el constitueix un comportament no desitjat relacionat amb el sexe d'una persona en ocasió de l'accés al treball remunerat, la promoció en el lloc de treball, l'ocupació o la formació, que tingui com a propòsit o produeixi l'efecte d'atemptar contra la dignitat de les dones i de crear-los un entorn intimidatori, hostil, degradant, humiliant o ofensiu.

b) Assetjament sexual: el constitueix qualsevol comportament verbal, no verbal o físic no desitjat d'indole sexual que tingui com a objectiu o produeixi l'efecte d'atemptar contra la dignitat d'una dona o de crear-li un entorn intimidatori, hostil, degradant, humiliant, ofensiu o molest.

Quart. Violència en l'àmbit social o comunitari: comprèn les manifestacions següents:

a) Agressions sexuals: consisteixen en l'ús de la violència física i sexual exercida contra les dones i les menors d'edat que està determinada per l'ús premeditat del sexe com a arma per a demostrar poder i abusar-ne.

b) Assetjament sexual.

c) Tràfic i explotació sexual de dones i nenes.

d) Mutilació genital femenina o risc de patir-la: inclou qualsevol procediment que impliqui o pugui implicar una eliminació total o parcial dels genitals femenins o hi produeixi lesions, encara que hi hagi consentiment exprés o tàcit de la dona.

e) Matrimonis forçats.

f) Violència derivada de conflictes armats: inclou totes les formes de violència contra les dones que es produeixen en aquestes situacions, com ara l'assassinat, la violació, l'esclavatge sexual, l'embaràs forçat, l'avortament forçat, l'esterilització forçada, la infecció intencionada de malalties, la tortura o els abusos sexuals.

g) Violència contra els drets sexuals i reproductius de les dones, com ara els avortaments selectius i les esterilitzacions forçades.

Cinquè. Qualsevol altres formes anàlogues que lesionin o siguin susceptibles de lesionar la dignitat, la integritat o la llibertat de les dones.

Article 6

Finalitats

Les mesures que aquesta llei estableix tenen com a finalitats:

a) Facilitar la igualtat d'oportunitats entre dones i homes, i l'autonomia i la llibertat de les dones.

b) Establir mecanismes per fer recerca sobre violència masclista i difondre'n els resultats, i també per a la sensibilització social i la informació destinada a les dones.

- c) Dotar els poders públics de Catalunya d'instruments eficaços per a eradicar la violència masclista en els àmbits preventiu, educatiu, formatiu, dels mitjans de comunicació i laboral i social.
- d) Establir els drets de les dones que es troben en situació de violència masclista, exigibles davant les administracions públiques, i també per a llurs fills i filles, a més d'assegurar-ne l'accés gratuït als serveis públics que s'estableixin.
- e) Garantir drets econòmics per a les dones que es troben en situació de violència masclista, amb la finalitat de facilitar-los el procés de recuperació i reparació.
- f) Crear la Xarxa d'Atenció i Recuperació Integral per a les dones que pateixen violència masclista, integrada per un conjunt de recursos i serveis públics per a l'atenció, l'assistència, la protecció, la recuperació i la reparació.
- g) Establir mecanismes per a una intervenció integral i coordinada contra la violència masclista, per mitjà de la col·laboració de les administracions públiques de Catalunya, i de la participació de les entitats de dones, de professionals i d'organitzacions ciutadanes que actuen contra la violència masclista.
- h) Concretar mesures per a introduir l'especialització de tots els col·lectius professionals que intervenen en l'atenció, l'assistència, la protecció, la recuperació i la reparació destinades a les dones i les altres víctimes de la violència masclista.
- i) Garantir el principi d'adequació de les mesures, per tal que a l'hora d'aplicar-les es tinguin en compte les necessitats i les demandes específiques de totes les dones que pateixen la violència masclista.

Article 7

Principis orientadors en les intervencions dels poders públics

Els poders públics de Catalunya, per a assolir les finalitats establertes per l'article 6, han de seguir els criteris d'actuació següents:

- a) El compromís amb l'efectivitat del dret de no-discriminació de les dones.
- b) La consideració del caràcter estructural i de la naturalesa multidimensional de la violència masclista, en especial pel que fa a la implicació de tots els sistemes d'atenció i reparació.
- c) La consideració del caràcter integral de les mesures, que han de tenir en compte tots els danys que les dones, els menors i les menors pateixen com a conseqüència de la violència masclista, també els danys socials i econòmics, i els efectes d'aquesta violència en la comunitat.
- d) La transversalitat de les mesures, de manera que cada poder públic implicat ha de definir accions específiques des del seu àmbit d'intervenció, d'acord amb models d'intervenció globals, en el marc dels programes quadriennals d'intervenció integral contra la violència masclista a Catalunya.
- e) La deguda consideració de les particularitats territorials, culturals, religioses, personals, socioeconòmiques i sexuals de la diversitat de les dones en situació de violència masclista, i també llurs necessitats específiques, amb el benentès que cap particularitat no justifica la vulneració dels drets fonamentals de les dones.
- f) La proximitat i l'equilibri de les intervencions en el territori, amb una atenció específica en les zones rurals.
- g) El compromís que la construcció de les respostes a la violència masclista s'ha de fer des de les necessitats específiques i les experiències de les dones en situacions de violència, a partir de les metodologies i les pràctiques que des de la societat civil i acadèmica i les organitzacions feministes en especial han anat definint per mitjà de l'experiència.
- h) La consideració de les dificultats singulars en què es troben dones de determinats col·lectius en situacions específiques, d'acord amb el capítol 5 del títol III.
- i) El compromís actiu de garantir la privacitat de les dades personals de les dones en situació de violència, i també de les altres persones implicades o dels testimonis, d'acord amb la legislació aplicable.
- j) L'evitació de la victimització secundària de les dones i l'establiment de mesures que impedeixin la reproducció o la perpetuació dels estereotips sobre les dones i la violència masclista.

k) El compromís en la necessitat que totes les persones professionals que atenen les dones en situacions de violència disposin de la deguda capacitat i formació especialitzada.

l) El foment dels instruments de col·laboració i cooperació entre les distintes administracions públiques per a totes les polítiques públiques d'eradicació de la violència masclista i, en especial, el disseny, el seguiment i l'avaluació de les mesures i dels recursos que s'han d'aplicar.

m) El foment dels instruments de participació i col·laboració amb les organitzacions socials, en especial les de dones, com els consells de dones, el moviment associatiu de les dones i els grups de dones pertanyents a moviments socials i sindicals, en el disseny, el seguiment i l'avaluació de les polítiques públiques per a eradicar la violència masclista.

n) La participació professional i social, que implica comptar amb totes les persones professionals dels diferents àmbits que puguin atendre la complexitat de les formes de violència masclista i amb el criteri i la participació dels col·lectius afectats.

o) La necessitat de la celeritat de les intervencions, per tal de possibilitar una adequada atenció i evitar l'increment de la victimització.

p) La limitació de la mediació, amb la interrupció o, si escau, la paralització de l'inici de qualsevol procés de mediació familiar si hi ha implicada una dona que ha patit o pateix qualsevol forma de violència masclista en l'àmbit de la parella o el familiar objecte de la mediació.

q) La vinculació del Govern de la Generalitat amb els drets de les dones i el compliment del principi d'igualtat de totes les persones que viuen a Catalunya, d'acord amb l'article 37 de l'Estatut.

TÍTOL II

De la prevenció, la detecció i l'eradicació de la violència masclista

CAPÍTOL I

Recerca en violència masclista

Article 8

Foment, abast i difusió de la recerca

1. El Govern ha de posar els mitjans necessaris per a assegurar que es dugui a terme recerca en l'àmbit universitari i especialitzat en tots els temes relacionats amb la violència masclista, amb l'objectiu de millorar la prevenció, l'atenció i l'efectivitat de la recuperació en situacions de violència masclista i aconseguir-ne l'eradicació.

2. La recerca ha d'incloure totes les manifestacions de la violència masclista, i també l'impacte diferent que té aquesta violència en col·lectius específics de dones i en les menors i els menors que indirectament o directament la pateixen. Així mateix, la recerca ha de desenvolupar programes innovadors que tinguin com a objectiu definir, assajar i avaluar estratègies proactives i preventives amb relació als perpetradors de violència masclista.

3. La promoció de la recerca ha d'ésser liderada transversalment per l'Institut Català de les Dones, que ha d'establir els acords de col·laboració necessaris en l'àmbit universitari i especialitzat per a dur-la a terme.

4. La difusió del coneixement sobre la violència masclista s'ha de dur a terme en tots els àmbits socials i, molt especialment, entre les persones professionals que treballen amb les dones en situacions de violència, i per tots els mitjans que estan a l'abast.

CAPÍTOL 2

Sensibilització social i informació per a prevenir i eliminar la violència masclista

Article 9

Actuacions d'informació i de sensibilització social

1. Les administracions públiques de Catalunya han d'impulsar i desenvolupar periòdicament actuacions informatives i estratègies de sensibilització social destinades a prevenir i eliminar la violència masclista.

2. Les actuacions d'informació tenen per objecte donar a conèixer:

a) Els drets de les dones que pateixen situacions de violència masclista o que es troben en risc de patir-ne, tipificades per aquesta llei i tota la legislació aplicable, i també els mitjans d'identificació d'aquestes situacions.

b) Els serveis disponibles d'assistència i protecció, i els de recuperació i reparació, destinats a les dones que han patit o pateixen violència masclista.

c) Els deures de la ciutadania, del personal al servei de les administracions públiques de Catalunya i d'agents socials davant del coneixement o risc de concurrència de situacions de violència en els àmbits familiar, laboral, docent, veïnal i social, en general.

3. Per a dissenyar i distribuir la informació a què fa referència aquest article s'han d'atendre les particularitats territorials, culturals, religioses, econòmiques, sexuals i personals de la població.

4. Les actuacions d'informació i de sensibilització social contra la violència masclista s'han de dur a terme de manera que es garanteixi l'accés universal a aquestes actuacions, tenint en compte les situacions personals i socials que puguin dificultar-ne l'accés. Aquestes actuacions s'han d'oferir en format accessible i comprensible i s'ha de garantir l'ús de les modalitats i les opcions de comunicació que siguin necessàries.

5. Les actuacions de sensibilització tenen com a objectiu modificar els mites, els models, els prejudicis i les conductes amb relació a les dones i la violència masclista, i han de recollir els elements següents:

a) Presentar el fenomen com a multidimensional.

b) Emmarcar el fenomen en la distribució desigual de poder entre dones i homes.

c) Fer visibles els models agressius vinculats a la masculinitat tradicional i les conductes passives o subordinades tradicionalment vinculades als valors femenins.

d) Diferenciar l'origen i les causes de la violència masclista dels problemes concrets afegits que puguin afectar els agressors, com alteracions mentals, toxicomanies i alcoholisme, i de determinats nivells culturals, estatus socioeconòmic i procedència cultural.

e) Presentar les dones que han patit violència masclista com a persones que han pogut activar els recursos propis i superar les situacions de violència.

CAPÍTOL 3

Detecció de la violència masclista

Article 10

Actuacions de les administracions públiques

1. Les administracions públiques de Catalunya han de desenvolupar les accions necessàries per a detectar i identificar situacions de risc o d'existència de violència masclista.

2. Les administracions públiques de Catalunya han d'establir línies de suport destinades a l'organització i l'execució de les activitats de prevenció que estableix aquesta llei.

Article 11

Obligació d'intervenció i de comunicació

1. Totes les persones professionals, especialment les professionals de la salut, dels serveis socials i de l'educació, han d'intervenir obligatòriament quan tinguin coneixement d'una situació de risc o d'una evidència fonamentada de violència

masclista, d'acord amb els protocols específics i en coordinació amb els serveis de la Xarxa d'Atenció i Recuperació Integral.

2. Els contractes que les administracions públiques de Catalunya subscriuguin amb persones o entitats privades que presten serveis en els àmbits professionals a què fa referència l'apartat 1 han de recollir expressament les obligacions d'intervenció.

3. Les obligacions a què fan referència els apartats 1 i 2 s'entenen sens perjudici del deure de comunicació dels fets als cossos i forces de seguretat o al Ministeri Fiscal.

CAPÍTOL 4

Àmbit educatiu

Article 12

Coeducació

1. La coeducació, als efectes d'aquesta llei, és l'acció educadora que valora indistintament l'experiència, les aptituds i l'aportació social i cultural de les dones i els homes, en igualtat de drets, sense estereotips sexistes i androcèntrics, ni actituds discriminatòries, per tal d'aconseguir l'objectiu de construir una societat sense subordinacions culturals i socials entre dones i homes. Els principis de la coeducació són un element fonamental en la prevenció de la violència masclista.

2. Els valors de la coeducació i els principis de l'escola inclusiva, per a assolir l'objectiu a què fa referència l'apartat 1, han de tenir un caràcter permanent i transversal en l'acció de govern del departament competent en matèria educativa.

Article 13

Currículums educatius

Els continguts curriculars han d'aplicar el principi de coeducació en tots els nivells de l'ensenyament, en els termes que s'estableixin per reglament.

Article 14

Supervisió dels llibres de text i d'altre material educatiu

El departament de l'Administració de la Generalitat competent en matèria educativa ha de supervisar els llibres de text i altres materials curriculars, com a part del procés ordinari d'inspecció que exerceix l'administració educativa sobre tots els elements que integren el procés d'ensenyament i aprenentatge, per a garantir continguts d'acord amb el principi de la coeducació.

Article 15

Formació i capacitació del professorat

1. El Govern ha de facilitar la formació i la capacitació específica i permanent de les persones professionals de l'educació en matèria de violència masclista i de desenvolupament dels drets de les dones.

2. El departament competent en matèria educativa ha d'incloure en els plans de formació inicials i permanents del professorat una formació específica en matèria de coeducació. Així mateix, ha de facilitar les eines metodològiques d'actuació davant situacions concretes de violència masclista.

Article 16

Anàlisi i interpretació de la cultura de la violència

El Govern ha de fomentar que les persones professionals de l'educació tinguin una formació específica en matèria d'anàlisi i interpretació de les construccions culturals que naturalitzen l'ús de la violència i, concretament, de la violència masclista.

Article 17

Àmbit de l'ensenyament universitari

Les administracions competents en matèria d'universitats han d'assegurar que, en el marc dels currículums de les disciplines relacionades amb els àmbits d'aquesta llei pertanyents als estudis universitaris de grau, màster i doctorat, s'incorporin continguts formatius per a donar compliment a l'objectiu i les finalitats d'aquesta llei.

CAPÍTOL 5

Formació i capacitació de professionals

Article 18

Programes de formació específica sobre la violència masclista

Les administracions públiques de Catalunya, en col·laboració amb entitats i persones professionals expertes en aquesta matèria i, si escau, també amb el món universitari, han de dissenyar programes de formació específica en matèria de violència masclista. Aquesta formació específica ha de diferenciar dos nivells:

- a) El nivell de formació bàsica, dirigit a totes les persones professionals que intervenen indirectament en processos de violència.
- b) El nivell de formació capacitadora, dirigit a les persones professionals que intervenen directament en processos de violència. Aquest nivell ha de definir i determinar tractaments específics per als diferents col·lectius de dones i per als diversos tipus de violència.

Article 19

Formació de professionals

1. El Govern ha de garantir la formació capacitadora de totes les persones professionals que treballen en la prevenció, la detecció, l'atenció, l'assistència, la recuperació i la reparació en situacions de violència masclista.
2. El Govern ha de promoure la formació específica de capacitació del personal inspector de treball i del personal judicial i no judicial al servei de l'Administració de justícia i de la Fiscalia a Catalunya que intervinguin en els processos judicials relacionats amb la violència masclista.
3. Els col·legis professionals, les organitzacions sindicals i empresarials i les administracions públiques competents han d'assegurar que la formació i la capacitació específiques a què fa referència aquest article s'incorporin en els programes de formació corresponents.
4. La formació ha d'incloure programes de suport i cura de les persones professionals implicades en el tractament de la violència masclista per tal de prevenir i evitar els processos d'esgotament i desgast professional.
5. En els cursos de formació a què es refereix aquest article s'ha d'introduir la diversitat femenina, en especial l'especificitat dels col·lectius de dones a què fa referència el capítol 5 del títol III.

CAPÍTOL 6

Mitjans de comunicació

Article 20

Atribucions del Consell de l'Audiovisual de Catalunya

El Consell de l'Audiovisual de Catalunya, com a autoritat reguladora, ha de garantir el compliment de les obligacions dels prestadors dels serveis de comunicació audiovisual relatives a assegurar un tractament de les dones de conformitat amb els principis i els valors establerts per aquesta llei.

Article 21

Protocols dels mitjans de comunicació

1. El Consell de l'Audiovisual de Catalunya ha de promoure acords i convenis d'autoregulació o coregulació en tots els mitjans de comunicació social, els quals han d'incorporar criteris orientadors amb relació a l'actuació dels programes davant la violència masclista i la representació de les dones.

2. Les normes d'autoregulació a què fa referència l'apartat 1 han de tenir caràcter de codis ètics i actuar com a guies de conducta per als mitjans de comunicació i com a pauta de control a posteriori.

Article 22

Continguts i publicitat amb relació a la violència masclista

1. En els mitjans de comunicació social que estiguin dins l'àmbit competencial de la Generalitat resten prohibides:

a) L'elaboració i la difusió de continguts i d'anuncis publicitaris que, mitjançant el tractament o la posada en escena d'aquests, incitin a la violència masclista o la justifiquin o la banalitzin, o que vehiculin tàcitament o implícitament missatges sexistes i misògins.

b) La reiteració sistemàtica en la profusió o la difusió de missatges que desautoritzin les dones o que les tractin vexatòriament o objectualment.

2. La publicitat institucional i la publicitat dinàmica a Catalunya han de respectar les disposicions establertes sobre publicitat i han de vetllar especialment pel respecte als principis especificats per l'apartat 1, sens perjudici de les competències del Consell de l'Audiovisual de Catalunya en aquesta matèria.

Article 23

Tractament de la informació

En el marc de l'exercici dels drets de llibertat d'expressió i d'informació, els mitjans de comunicació social gestionats o finançats per les administracions públiques de Catalunya han de tractar la informació que ofereixen d'acord amb els criteris següents:

a) Fer un ús no sexista ni androcèntric del llenguatge i fomentar una presència equilibrada i una imatge plural dels dos sexes, al marge dels cànons de bellesa i d'estereotips sexistes. Difondre imatges masculines allunyades dels estereotips masclistes.

b) Vetllar perquè, en tots els elements de la posada en escena o en el tractament de la informació, les dones siguin presentades amb tota autoritat i respecte, fent visibles les aportacions que han fet en tots els àmbits de la societat i considerant llur experiència com a font documental de primera importància.

c) Promoure i afavorir els continguts en els quals quedin palesos els drets efectius de les dones.

d) Donar a conèixer les notícies sobre esdeveniments relacionats amb la violència masclista, excloent-ne els elements que li puguin donar un caire morbós i que contravinguin als principis de la professió periodística a Catalunya.

Article 24

Obligacions de servei públic

La Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals i els operadors locals han d'incloure, entre les obligacions de servei públic, l'obligació de promoure la sensibilització de la societat catalana pel que fa al respecte i el reconeixement dels sabers i les aportacions de les dones, i contra qualsevol forma de violència masclista.

Article 25

Autoritzacions per a la prestació de serveis de comunicació audiovisual

Els plec de clàusules administratives per a adjudicar títols habilitants per a la prestació de serveis de comunicació audiovisual de ràdio i televisió, que, segons la normativa corresponent, s'atorguen per concurs públic, han d'incloure la valoració d'un codi deontològic sobre el tractament adequat de la violència masculista com un dels criteris d'adjudicació.

Article 26

Ajuts i subvencions

1. Les bases de les convocatòries d'ajuts i subvencions que tinguin com a beneficiaris mitjans de comunicació han d'incloure llur compromís de fomentar els drets de les dones i evitar la discriminació de les dones.

2. L'incompliment del compromís establert per l'apartat 1 constitueix una causa de revisió i, si escau, de revocació de l'ajut o la subvenció.

CAPÍTOL 7

Assetjament sexual i assetjament per raó de sexe en l'àmbit laboral i social

Article 27

Actuacions de sensibilització i formació

El Govern, per mitjà dels instruments legals ja existents, ha de promoure i dur a terme actuacions de sensibilització i formació destinades als treballadors i treballadores, a les persones representants dels treballadors i treballadores, als sindicats, a les empreses i a les associacions empresarials, destinades a difondre el dret de totes les treballadores a ésser tractades amb dignitat i a no tolerar l'assetjament sexual ni l'assetjament per raó de sexe, i a impulsar una actitud solidària i d'ajuda envers les dones i de rebuig de l'assetjament.

Article 28

Negociacions i acords col·lectius

1. El Govern ha d'impulsar, amb l'acord dels agents socials, que les empreses que tinguin la seu social a Catalunya, o que hi exerceixin activitats, estableixin mesures concretes i procediments d'actuació amb la finalitat de prevenir, reparar i sancionar els casos d'assetjament sexual i d'assetjament per raó de sexe.

2. El Govern ha de promoure el diàleg social en la lluita contra l'assetjament sexual i l'assetjament per raó de sexe per mitjà del seguiment de les pràctiques desenvolupades en el lloc de treball, els convenis col·lectius, els codis de conducta, la investigació, l'intercanvi d'experiències i bones pràctiques o qualsevol altre instrument.

Article 29

Subvencions a empreses

1. Les bases reguladores de les subvencions que tinguin com a beneficiàries empreses amb una plantilla igual o superior a vint-i-cinc persones han d'incloure l'obligació, amb l'acord dels agents socials, d'indicar els mitjans que utilitzen per a prevenir i detectar casos d'assetjament sexual i d'assetjament per raó de sexe, i intervenir-hi, en llurs centres de treball.

2. La manca d'utilització o la utilització indeguda dels mitjans a què fa referència l'apartat 1 constitueixen una causa de no-concessió o, si escau, de revocació de la subvenció.

TÍTOL III

Dels drets de les dones en situacions de violència masclista a la prevenció, l'atenció, l'assistència, la protecció, la recuperació i la reparació integral

CAPÍTOL 1

Dret a la protecció efectiva

Article 30

Contingut del dret a la protecció efectiva

1. Les dones que es troben en risc o en situació de violència masclista tenen dret a rebre de forma immediata de les administracions públiques de Catalunya una protecció integral, real i efectiva.
2. Les garanties de protecció s'han d'assegurar tant per mitjans tecnològics com per serveis policials, i també per qualsevol altre mitjà que assegurï la protecció de les dones.
3. Els objectius dels dispositius de protecció destinats a les dones en risc o en situació de violència masclista són:
  - a) Facilitar la localització i la comunicació permanent.
  - b) Proporcionar una atenció immediata a distància.
  - c) Facilitar la protecció immediata i adequada davant de situacions d'emergència.

Article 31

Forces i cossos de seguretat

1. La Policia de la Generalitat - Mossos d'Esquadra ha de vigilar i controlar el compliment exacte de les mesures acordades pels òrgans judicials. En el marc de cooperació establert amb les forces i cossos de seguretat, les policies locals de Catalunya han de col·laborar per a assegurar el compliment de les mesures acordades pels òrgans judicials.
2. Les administracions públiques de Catalunya han de garantir que els cossos de policia autonòmica i local prestin l'atenció específica en protecció a les dones que pateixen alguna de les formes de violència que aquesta llei recull.
3. Les administracions públiques de Catalunya han de garantir que els cossos policials disposin de l'adequada formació bàsica en matèria de violència masclista i de la formació i la capacitació específiques i permanents en matèria de prevenció, assistència i protecció de les dones que pateixen violències.

CAPÍTOL 2

Dret a l'atenció i l'assistència sanitàries específiques

Article 32

Contingut del dret a l'atenció i l'assistència sanitàries específiques

1. Les dones que pateixen qualsevol forma de violència masclista tenen dret a una atenció i una assistència sanitàries especialitzades. El Govern, per mitjà de la Xarxa Hospitalària d'Utilització Pública, garanteix l'aplicació d'un protocol d'atenció i assistència en totes les manifestacions de la violència masclista, en els diferents nivells i serveis. Aquest protocol ha de contenir-ne un d'específic per a les dones que han patit una agressió sexual.
2. El Govern ha de garantir que el personal professional sanitari tingui la formació específica adequada per a desenvolupar la tasca a què fa referència aquest article. A aquests efectes, correspon a l'Institut d'Estudis de la Salut, dependent del departament competent en matèria de salut, prestar aquesta formació específica exigida.
3. En totes les mesures establertes per aquest article s'ha de tenir en compte la diversitat femenina, especialment l'especificitat dels col·lectius de dones a què fa referència el capítol 5 del títol III.

4. El Govern ha de promoure l'adopció, pels serveis de salut concertats i privats, d'un protocol d'atenció i assistència respecte a totes les manifestacions de violència masclista.

CAPÍTOL 3

Drets d'atenció i de reparació

Article 33

Identificació de les situacions de violència masclista

1. Als efectes de l'accés als drets de reparació establerts en aquest capítol, constitueixen mitjans de prova qualificats per a la identificació de les situacions de violència masclista:

a) La sentència de qualsevol ordre jurisdiccional, tot i que no hagi guanyat ferma, que declari que la dona ha patit alguna de les formes d'aquesta violència.

b) L'ordre de protecció vigent.

c) L'informe de la Inspecció de Treball i Seguretat Social.

2. En absència d'algun dels mitjans establerts per l'apartat 1, són mitjans específics d'identificació de les situacions de violència masclista, sempre que expressin l'existència d'indicis que una dona l'ha patida o està en risc versemblant de patir-la:

a) Qualsevol mesura cautelar judicial de protecció, seguretat o d'assegurament vigent.

b) L'atestat elaborat per les forces i cossos de seguretat que han presenciat directament alguna manifestació de violència masclista.

c) L'informe del Ministeri Fiscal.

d) L'informe mèdic o psicològic elaborat per una persona professional col·legiada, en el qual consti que la dona ha estat atesa en algun centre sanitari per causa de maltractament o agressió masclista.

e) L'informe dels serveis públics amb capacitat d'identificació de les situacions de violència masclista. Es reconeix aquesta capacitat als serveis socials d'atenció primària, als serveis d'acolliment i recuperació, als serveis d'intervenció especialitzada i a les unitats especialitzades dins les forces i cossos de seguretat.

f) L'informe de l'Institut Català de les Dones.

g) Qualsevol altre mitjà establert per disposició legal.

3. Les disposicions que regulen el reconeixement dels drets i l'accés a les prestacions a què fa referència aquesta llei estableixen en cada supòsit, si escau, les formes d'identificació de la violència masclista.

SECCIÓ PRIMERA

Drets en l'àmbit de l'accés a un habitatge

Article 34

Concessió d'ajuts per a l'accés a un habitatge

1. El Govern ha de promoure mesures per a facilitar l'accés a un habitatge a les dones que pateixen qualsevol forma de violència masclista en l'àmbit de la parella, l'àmbit familiar o l'àmbit social o comunitari, inclosos el tràfic i l'explotació sexual, i estiguin en situació de precarietat econòmica a causa de les violències o quan l'accés a un habitatge sigui necessari per a recuperar-se.

2. Les situacions de violència que donen lloc al reconeixement d'aquest dret s'identifiquen per qualsevol dels mitjans establerts per l'article 33.

Article 35

Accés prioritari als habitatges de promoció pública

1. En les reserves obligatòries de les promocions públiques d'habitatge el Govern ha de vetllar per a garantir l'accés a l'habitatge de totes les dones que es troben en situació de violència masclista, o que en superen una, en l'àmbit de la parella,

l'àmbit familiar o l'àmbit social o comunitari, inclosos el tràfic i l'explotació sexual, i es troben en situació de precarietat econòmica a causa d'aquesta violència o quan l'accés a un habitatge sigui necessari per a recuperar-se.

2. Les reserves s'han de fer tenint en compte el nombre de dones que es troben en les situacions descrites per l'apartat 1 i les dones que es troben en situació de discapacitat, que han d'ésser considerades un col·lectiu preferent en l'accés als habitatges reservats per la legislació a les persones amb discapacitat.

3. Les situacions de violència que donen lloc al reconeixement d'aquest dret s'identifiquen per qualsevol dels mitjans establerts per l'article 33.1.

Article 36

Residències públiques

1. Les dones més grans de seixanta-cinc anys i les dones amb discapacitat que pateixen violència masclista i que es troben en situació de precarietat econòmica han d'ésser considerades un col·lectiu preferent als efectes de tenir accés a les places de residències públiques, sempre que aquesta sigui l'opció escollida per les dones beneficiàries.

2. L'accés a les residències públiques de les dones a què es refereix l'apartat 1 té caràcter d'urgència social.

3. Les situacions de violència que donen lloc al reconeixement del dret establert per aquest article s'identifiquen per qualsevol dels mitjans establerts per l'article 33.1.

Article 37

Ajudes a l'adaptació funcional de la llar

En l'obtenció d'ajudes públiques destinades a l'adaptació funcional de la llar les administracions han de donar preferència a les dones amb discapacitat que pateixin violència masclista.

SECCIÓ SEGONA

Dret a l'ocupació i a la formació ocupacional

Article 38

Dret a l'ocupació i a la formació ocupacional

1. El Govern ha de garantir, amb l'acreditació prèvia dels requisits establerts per la norma de desenvolupament corresponent, la formació ocupacional a les dones que es troben en qualsevol forma de violència masclista en l'àmbit de la parella, l'àmbit familiar, l'àmbit laboral o l'àmbit social o comunitari, inclosos el tràfic i l'explotació sexual, i ha d'estudiar particularment els casos de violència en l'àmbit laboral. El Govern ha d'adoptar les mesures necessàries per a facilitar l'ocupació de les dones víctimes de violència masclista, quan calgui perquè puguin recuperar-se econòmicament.

2. L'administració pública competent, als efectes del que estableix aquest article, ha de:

a) Donar informació, orientació i suport a les dones que pateixen violència masclista, inclosa la informació i el suport que es derivin dels drets que els reconeix la legislació vigent, i també detectar les situacions de violència masclista, en el marc dels serveis que presten les oficines de treball de la Generalitat i els protocols d'actuació i coordinació.

b) Establir subvencions a la contractació del col·lectiu de dones en els casos a què fa referència l'apartat 1.

c) Promoure la signatura de convenis amb empreses i organitzacions sindicals per a facilitar-ne la reinserció laboral.

d) Establir ajuts directes i mesures de suport per a les dones que es constitueixin en treballadores autònomes, amb un seguiment tutorial personalitzat de llurs projectes.

Article 39*Programes de formació*

1. Tots els programes de formació ocupacional i inserció laboral que desenvolupi el Govern han d'incloure amb caràcter prioritari les dones que pateixen o han patit violència masclista.
2. Els programes de formació de les administracions públiques de Catalunya han d'establir projectes específics que incloguin l'accés a les tecnologies de la informació i la comunicació i les matèries necessàries per a l'ocupació de les dones que pateixen o han patit violències, atenent la diversitat de situacions i necessitats.

Article 40*Obligació de confidencialitat*

L'empresariat, la representació sindical, els organismes competents en matèria d'ocupació i les entitats formadores estan obligades a guardar confidencialitat sobre les circumstàncies personals de les dones que han patit o pateixen violència masclista.

SECCIÓ TERCERA

*Dret a l'atenció i a l'assistència jurídiques***Article 41***Dret a l'atenció jurídica*

1. Totes les dones, especialment les que pateixen qualsevol de les formes de violència masclista especificades per aquesta llei, tenen dret a rebre tota la informació jurídica relacionada amb la situació d'aquest tipus de violència.
2. El Servei d'Atenció Telefònica Especialitzada ha de garantir, en tot cas, l'atenció jurídica permanent, en casos de violència masclista.
3. Els serveis d'orientació jurídica que s'ofereixen a la ciutadania han de garantir, en tot cas, l'atenció jurídica permanent en casos de violència masclista.
4. Les persones professionals que prestin el Servei d'Atenció Telefònica Especialitzada i els serveis d'orientació jurídica han de fer cursos de formació específica en aquesta matèria com a requisit per a accedir a aquests serveis o acreditar experiència professional en el tractament d'aquests assumptes. El Centre d'Estudis Jurídics i Formació Especialitzada del departament competent en matèria de justícia és l'organisme de referència encarregat d'efectuar la formació específica de les persones professionals de l'àmbit jurídic, per tal de fer efectiu el dret d'atenció jurídica a les dones que es troben en situació de violència masclista. En aquest àmbit de formació, l'esmentat Centre ha d'actuar en coordinació amb el Centre d'Estudis, Recerca i Capacitació sobre Violència Masclista, creat per aquesta llei, i amb els col·legis professionals.

Article 42*Dret a l'assistència jurídica*

1. Les dones que pateixen o han patit qualsevol de les formes de violència que recull aquesta llei tenen dret a l'assistència jurídica gratuïta en la forma establerta per la legislació vigent.
2. En els supòsits de violència en l'àmbit de la parella i en l'àmbit familiar, per al reconeixement del dret d'assistència jurídica gratuïta s'han de tenir en compte únicament els recursos i els ingressos econòmics personals de les dones víctimes de violència masclista amb els límits establerts per la legislació aplicable.

Article 43*Serveis de guàrdia permanent i torns d'ofici especialitzats*

1. El departament de l'Administració de la Generalitat competent en matèria de justícia ha de disposar el sistema de prestació dels serveis d'assistència lletrada a

les dones que han patit violència masclista per tal que aquesta assistència compti amb serveis de guàrdia permanent a tot el territori de Catalunya.

2. L'Administració de la Generalitat ha de garantir que tota dona que sigui víctima de violència masclista sigui assistida per una advocada o advocat i, si escau, procuradora o procurador, i que les persones professionals hagin rebut la formació especialitzada en aquesta matèria.

Article 44

Els drets de menors d'edat

Les menors i els menors perjudicats per la mort de la mare com a conseqüència de violència masclista, o perjudicats per altres circumstàncies que impedeixin a la mare exercir les potestats que li són pròpies respecte als mateixos menors, tenen dret a l'atenció jurídica en els termes establerts per aquesta llei.

SECCIÓ QUARTA

Personació de l'Administració de la Generalitat en processos penals

Article 45

Supòsits per a la personació

1. L'Administració de la Generalitat es pot personar en els procediments penals per violència masclista, en els casos de mort o de lesions greus de dones, en la forma i les condicions establertes per la legislació processal.

2. Si la personació és exercida per una altra administració pública, el Govern es pot personar de manera potestativa.

3. El Govern es pot personar en casos altres que els especificats per l'apartat 1 i que siguin d'una rellevància especial, amb l'avaluació prèvia dels fets per l'Institut Català de les Dones.

4. La personació de l'Administració de la Generalitat s'ha d'exercir amb el consentiment de la dona víctima o de la seva família, sempre que això sigui possible.

SECCIÓ CINQUENA

Drets a prestacions econòmiques

Article 46

Renda mínima d'inserció, ajuts econòmics i altres prestacions

1. Per tal d'afavorir l'autonomia de les dones que estiguin en situacions de violència masclista i als efectes del dret a percebre la renda mínima d'inserció, s'han de tenir en compte exclusivament els ingressos i les rendes individuals de cada dona, sempre que es compleixin els requisits establerts per la Llei 10/1997, del 3 de juliol, de la renda mínima d'inserció.

2. Per a la determinació de la carència de rendes per a accedir als altres ajuts econòmics establerts per aquesta llei, s'han de tenir en compte exclusivament els ingressos i les rendes individuals de cada dona.

3. Pel que fa a les prestacions d'urgència social, les dones que siguin víctimes de la violència masclista tenen els drets que estableix l'article 30 de la Llei 13/2006, del 27 de juliol, de prestacions socials de caràcter econòmic.

4. El Govern pot concedir prestacions econòmiques extraordinàries a les dones que han patit violència masclista, identificada per qualsevol dels mitjans establerts per l'article 33. Aquestes prestacions s'han de destinar a pal·liar situacions de necessitat personal que siguin avaluables i verificables, amb l'informe previ dels organismes competents sobre la inexistència o la insuficiència dels ajuts ordinaris per a cobrir aquests supòsits.

Article 47

Indemnitzacions

1. Les dones que, com a conseqüència de les formes de violència masclista especificades per aquesta llei pateixin seqüeles, lesions corporals o danys en la salut

física o psíquica de caràcter greu tenen dret a percebre del Govern un pagament únic d'una quantitat econòmica, en les condicions i amb els requisits que s'estableixin per reglament.

2. La quantia a què fa referència l'apartat 1 és compatible amb les indemnitzacions que s'estableixin en sentència judicial o amb altres prestacions econòmiques, públiques o privades que legalment els puguin correspondre.

3. Si la víctima és menor d'edat, la indemnització econòmica no pot ésser administrada per l'autor o inductor de la violència.

4. Els fills i filles de víctimes mortals a conseqüència de qualsevol de les formes de violència masclista especificades per aquesta llei, que siguin menors de vint-i-sis anys i que en depenguin econòmicament en el moment de la mort de la mare tenen dret a la percepció, en un pagament únic, d'una quantia econòmica, en les condicions i amb els requisits que s'estableixin de forma reglamentària.

Article 48

Ajuts escolars

1. L'administració educativa ha de tenir en compte les identificacions de violència masclista efectuades a l'empara d'aquesta llei com a factor qualificat per a regular i establir els ajuts destinats a les unitats familiars o unitats de convivència amb escassos recursos econòmics. Als efectes de determinar els requisits de necessitat econòmica, s'han de tenir en compte únicament les rendes o els ingressos personals de què disposi la dona sol·licitant.

2. L'administració educativa ha de preveure l'escolarització immediata dels fills i filles en els supòsits de canvi de residència derivat d'actes de violència.

3. Les situacions de violència que donen lloc al reconeixement d'aquest dret s'identifiquen per qualsevol dels mitjans establerts per l'article 33.

Article 49

Fons de garantia de pensions i prestacions

1. El Govern ha de constituir un fons de garantia per a cobrir l'impagament de pensions alimentàries i compensatòries. Aquest fons s'ha d'utilitzar si hi ha constatació judicial d'incompliment del deure de satisfer les pensions i aquest incompliment comporta una situació de precarietat econòmica, en els termes descrits per l'article 4.1.d i d'acord amb els límits i les condicions que es fixin per reglament.

2. Les prestacions establertes per aquest article tenen caràcter supletori o, si escau, complementari de les que pugui reconèixer l'Estat amb càrrec al Fons de garantia de pagament d'aliments, amb els límits i les condicions que es fixin per reglament.

Article 50

Dret a obtenir les prestacions del Fons de garantia de pensions i prestacions

1. Les persones que tenen reconegut judicialment el dret a percebre pensions alimentàries i pensions compensatòries tenen dret a rebre del Fons de garantia de pensions i prestacions la prestació econòmica corresponent, sempre que compleixin els criteris i els requisits que es fixin per reglament.

2. En el cas que les persones a què fa referència l'apartat 1 siguin menors d'edat o incapacitades, són titulars d'aquest dret les persones que les tinguin a llur càrrec.

3. Per a ésser beneficiària del Fons, la persona titular de la pensió o la que la representi ha d'haver cursat l'execució del corresponent títol judicial que reconegui el dret a rebre la pensió establerta.

4. El dret de les persones beneficiàries del Fons a percebre la prestació neix en el moment que s'ha interposat una demanda executiva de pagament i no s'ha pogut cobrar, en el termini que s'estableixi per reglament, i sempre que la causa del no-cobrament no sigui imputable a la beneficiària.

Article 51*Compatibilitat de les prestacions*

Les prestacions derivades del Fons de garantia de pensions i prestacions són compatibles amb altres prestacions que puguin atorgar les administracions públiques de Catalunya, sempre que el criteri que s'hagi tingut en compte per a atorgar aquestes altres prestacions no hagi estat la manca de pagament de les pensions alimentàries o compensatòries.

Article 52*Dret de repetició*

1. El Govern es reserva el dret de repetició de les pensions pagades pel Fons de garantia de pensions i prestacions contra les persones que han incomplert la resolució judicial de pagament de la pensió. Les quantitats reclamades per la Generalitat per aquest concepte tenen la consideració d'ingressos públics.

2. Sens perjudici del dret de repetició, les persones beneficiàries del Fons de garantia de pensions i prestacions tenen l'obligació de continuar els tràmits del procediment d'execució del títol judicial que reconeix el dret a percebre la pensió d'aliments i la pensió compensatòria. En el cas que s'obtingui el cobrament de les pensions impagades, la beneficiària del Fons té l'obligació de retornar les quantitats cobrades amb càrrec al Fons.

CAPÍTOL 4*La Xarxa d'Atenció i Recuperació Integral per a les dones en situacions de violència masclista***Article 53***Models d'intervenció i polítiques públiques*

1. El Govern ha de desenvolupar models d'intervenció integral a tot el territori de Catalunya per mitjà d'una xarxa de serveis de qualitat en tots els àmbits, que sigui capaç de donar respostes adequades, àgils, properes i coordinades a les necessitats i els processos de les dones que pateixen o han partit situacions de violència masclista, i també a llurs filles i fills quan en siguin testimonis i víctimes.

2. Els models d'intervenció han d'incloure com a elements essencials la informació, l'atenció primària i l'atenció especialitzada.

3. Els poders públics de Catalunya han de crear els serveis establerts en aquest capítol segons les recomanacions que, per població, determini la Unió Europea. Els serveis i els recursos amb relació als quals els organismes internacionals no hagin especificat ràtios s'han d'aplicar per reglament.

4. Les actuacions dels poders públics en matèria dels serveis d'atenció i recuperació integral per a les dones que pateixen violència masclista han de tenir com a objectius essencials, en tot cas:

a) Facilitar a les dones les eines necessàries per a conèixer els drets que els corresponen i els serveis que tenen a l'abast.

b) Fer minvar l'impacte personal i comunitari de la violència masclista.

c) Fer prevenció i sensibilització social sobre les causes i les conseqüències de la violència masclista.

d) Aprofundir en la recerca i el coneixement de les causes i les conseqüències de la violència masclista amb una perspectiva multidisciplinària.

Article 54*Definició i estructura de la Xarxa*

1. La Xarxa d'Atenció i Recuperació Integral per a les dones que pateixen violència masclista és el conjunt coordinat de recursos i serveis públics de caràcter gratuït per a l'atenció, l'assistència, la protecció, la recuperació i la reparació de les dones que han patit o pateixen violència masclista, en l'àmbit territorial de Catalunya, que estan especificats en aquesta llei.

2. Integren la Xarxa els serveis següents:
  - a) Servei d'Atenció Telefònica Especialitzada.
  - b) Serveis d'informació i atenció a les dones.
  - c) Serveis d'atenció i acolliment d'urgències.
  - d) Serveis d'acolliment i recuperació.
  - e) Serveis d'acolliment substitutori de la llar.
  - f) Serveis d'intervenció especialitzada.
  - g) Serveis tècnics de punt de trobada.
  - h) Serveis d'atenció a la víctima del delictes.
  - i) Serveis d'atenció policial.
  - j) Altres serveis que consideri necessaris el Govern.
3. L'organització dels serveis a què fa referència l'apartat 2 ha d'ésser regulada per reglament pel Govern o, si escau, pels municipis, i s'hi han d'integrar equips multidisciplinaris i personal amb formació específica.

Article 55

Servei d'Atenció Telefònica Especialitzada

1. El Servei d'Atenció Telefònica Especialitzada és un servei universal d'orientació i assessorament immediat que proporciona atenció i informació integrals sobre els recursos públics i privats a l'abast de totes les persones a les quals és aplicable aquesta llei.

2. El Servei d'Atenció Telefònica Especialitzada ha de funcionar les vint-i-quatre hores tots els dies de l'any, i s'ha de coordinar amb els serveis d'emergència en els casos necessaris. Concretament, ha de garantir la plena coordinació, amb eficàcia, amb el Servei de Trucades d'Urgència 112 Catalunya, de conformitat amb el que estableix l'article 3.1.j de la Llei 9/2007, del 30 de juliol, del Centre d'Atenció i Gestió de Trucades d'Urgència 112 Catalunya.

Article 56

Serveis d'informació i atenció a les dones

1. Els serveis d'informació i atenció a les dones són serveis d'informació, assessorament, primera atenció i acompanyament, si escau, amb relació a l'exercici dels drets de les dones en tots els àmbits relacionats amb llur vida laboral, social, personal i familiar.

2. Els serveis d'informació i atenció a les dones, en tot cas, s'han de coordinar amb els serveis d'atenció especialitzada i han de dinamitzar i impulsar la coordinació i la col·laboració amb tots els agents comunitaris, especialment amb els grups i les organitzacions de dones.

3. Els serveis d'informació i atenció a les dones es destinen a totes les dones, especialment les que pateixen situacions de violència masclista.

Article 57

Serveis d'atenció i acolliment d'urgències

1. Els serveis d'atenció i acolliment d'urgències són serveis especialitzats que han de facilitar acolliment temporal, de curta durada, a les dones que estan o han estat sotmeses a situacions de violència masclista i, si és el cas, a llurs filles i fills, per tal de garantir-ne la seguretat personal. Així mateix, han de facilitar recursos personals i socials que permetin una resolució de la situació de crisi.

2. Els serveis d'atenció i acolliment d'urgències han de prestar servei les vint-i-quatre hores tots els dies de l'any. L'estada en aquests serveis ha de tenir la durada mínima indispensable per a activar recursos estables, que en qualsevol cas no pot ésser superior als quinze dies.

3. Els serveis d'atenció i acolliment d'urgències es destinen, en tot cas, a les dones que pateixen qualsevol forma de violència masclista en l'àmbit de la parella, l'àmbit familiar o l'àmbit social o comunitari en la manifestació d'agressions se-

xuals, de tràfic i explotació sexual, de mutilació genital femenina o risc de patir-la i de matrimoni forçós.

Article 58

Serveis d'acolliment i recuperació

1. Els serveis d'acolliment i recuperació són serveis especialitzats, residencials i temporals, que ofereixen acolliment i atenció integral per a possibilitar el procés de recuperació i reparació a les dones i a llurs filles i fills dependents, que requereixen un espai de protecció a causa de la situació de risc motivada per la violència masclista, tot vetllant per llur autonomia.

2. Els serveis d'acolliment i recuperació es destinen, en tot cas, a les dones que es troben en qualsevol forma de violència masclista en l'àmbit de la parella, l'àmbit familiar o l'àmbit social o comunitari, en forma de mutilació genital femenina o risc de patir-la, o de matrimoni forçós.

3. El Govern ha de garantir l'accés a una plaça dels serveis a què fa referència aquest article per a totes les dones i llurs fills i filles que acreditin ésser víctimes de violència masclista i que ho requereixin.

Article 59

Serveis d'acolliment substitutori de la llar

1. Els serveis d'acolliment substitutori de la llar són serveis temporals que actuen com a substitució de la llar i han de comptar amb suport personal, psicològic, mèdic, social, jurídic i de lleure, dut a terme per professionals especialitzats, per a facilitar la plena integració sociolaboral de les dones que pateixen situacions de violència.

2. Els serveis d'acolliment substitutori de la llar es destinen, en tot cas, a les dones que es troben en qualsevol forma de violència masclista en l'àmbit de la parella, l'àmbit familiar o l'àmbit social o comunitari en forma de mutilació genital femenina o risc de patir-la, o de matrimoni forçós.

3. El Govern, amb la finalitat establerta per aquest article, ha de garantir l'accés a una plaça dels serveis a què fa referència aquest article per a totes les dones amb llurs fills i filles que acreditin ésser víctimes de violència masclista i que ho requereixin.

Article 60

Serveis d'intervenció especialitzada

Els serveis d'intervenció especialitzada són serveis especialitzats que ofereixen atenció integral i recursos en el procés de recuperació i reparació a les dones que han patit o pateixen situació de violència, i també a llurs filles i fills. Així mateix, els dits serveis han d'incidir en la prevenció, la sensibilització i la implicació comunitària.

Article 61

Serveis tècnics de punt de trobada

1. Els serveis tècnics de punt de trobada són serveis destinats a atendre i prevenir, en un lloc neutral i transitori, en presència de personal qualificat, la problemàtica que sorgeix en els processos de conflictivitat familiar i, en concret, en el compliment del règim de visites dels fills i filles establert per als supòsits de separació o divorci dels progenitors o per als supòsits d'exercici de la tutela per l'Administració pública, amb la finalitat d'assegurar la protecció de menors d'edat.

2. Les persones professionals que treballen en un servei tècnic de punt de trobada no han d'aplicar tècniques de mediació en els supòsits en què resti acreditada qualsevol forma de violència masclista en l'àmbit de la parella o el familiar.

Article 62

Serveis d'atenció a la víctima del delictes

Els serveis d'atenció a la víctima del delictes tenen com a finalitat, entre altres,

oferir a les dones informació i suport en els procediments legals que es deriven de l'exercici dels drets que els reconeix la legislació vigent.

Article 63

Serveis d'atenció policial

Els serveis d'atenció policial són els recursos especialitzats de la Policia de la Generalitat que tenen com a finalitat garantir el dret de les dones que es trobin en situacions de violència masclista, i també llurs fills i filles dependents, a l'atenció especialitzada, a la protecció i a la seguretat davant la violència masclista.

Article 64

Creació i gestió dels serveis de la Xarxa d'Atenció i Recuperació Integral

1. Correspon a l'Administració de la Generalitat la creació, la titularitat, la competència, la programació, la prestació i la gestió de tots els serveis detallats per l'article 54.2, en col·laboració amb els ens locals, excepte els serveis d'informació i atenció a les dones. Els criteris bàsics de programació general dels serveis de la Xarxa són l'anàlisi de les necessitats i de la demanda social de prestacions, els objectius de cobertura i la implantació dels serveis i l'ordenació i la distribució territorial i equitativa dels recursos disponibles. El procediment per a elaborar la programació ha de garantir la participació de les administracions competents, dels òrgans consultius de la Generalitat i dels òrgans de participació que estableix aquesta llei.

2. Els municipis tenen la competència per a crear, programar, prestar i gestionar els serveis d'informació i atenció a les dones. També poden prestar i gestionar els serveis de la competència de la Generalitat d'acord amb els instruments i en els termes que estableix el text refós de la Llei municipal i de règim local de Catalunya, aprovat pel Decret legislatiu 2/2003, del 28 d'abril. Els municipis han d'establir per reglament la distribució territorial, el règim de prestació, l'organització i la dotació d'aquests serveis.

3. Els serveis que integren la Xarxa es poden prestar de forma indirecta, d'acord amb el que estableix la legislació de contractes del sector públic, sota la inspecció, el control i el registre de l'Administració de la Generalitat. A aquest efecte, s'ha de crear i regular per reglament el registre dels serveis de la Xarxa i de les entitats col·laboradores.

4. Qualsevol entitat que assumeixi la prestació d'un servei integrat en la Xarxa ha d'assumir el compromís de no-discriminació, de permanència, de professionalització i d'inclusió de clàusules contra l'assetjament sexual, i també la concreció d'un protocol d'intervenció en cas d'assetjament.

5. L'Administració de la Generalitat ha d'establir mesures de suport i cura per a les persones professionals en exercici que tractin situacions de violència, per tal de prevenir i evitar els processos d'esgotament, confusió i desgast professional.

6. El que estableix aquest article s'ha d'entendre sens perjudici del que disposa la Carta municipal de Barcelona.

CAPÍTOL 5

Accions dels poders públics en situacions específiques

Article 65

Mesures per a facilitar la detecció de la violència masclista

El Govern ha de promoure mesures eficaces per tal d'eliminar les barreres que dificulten la detecció de la violència masclista en situacions específiques i que poden impedir l'accés als serveis i les prestacions que estableix aquesta llei.

Article 66*Immigració*

El Govern ha de promoure les actuacions necessàries amb les entitats consulars, les ambaixades, les oficines diplomàtiques i qualsevol altra entitat, a fi d'obtenir o facilitar documentació acreditativa de les circumstàncies personals i familiars de les dones immigrants, i també la legislació del país d'origen.

Article 67*Prostitució*

1. El Govern ha de garantir el dret d'accés als serveis i els recursos de les dones que exerceixen la prostitució, per mitjà de programes específics, tant per a la prevenció com per a l'eradicació de les diverses formes de violència masclista.

2. El Govern ha de desenvolupar les estructures i els mecanismes adequats per a acollir i atendre les dones afectades per tràfic i explotació sexual.

Article 68*Món rural*

Els serveis d'atenció, assistència i protecció que aquesta llei estableix en el títol III han de facilitar l'accés de les dones provinents del món rural i de zones de difícil accés a centres allunyats de llurs llocs d'origen i residència, per a garantir l'anonimat d'aquestes dones.

Article 69*Vellesa*

El Govern ha de promoure estratègies eficaces de sensibilització destinades al col·lectiu de dones grans, perquè coneguin els recursos i les estratègies per a afrontar les violències contra les dones i els permetin adoptar posicions actives davant aquestes situacions.

Article 70*Transsexualitat*

1. Totes les mesures i el reconeixement de drets que aquesta llei assenyala han de respectar la diversitat transsexual.

2. Les transsexuals que pateixen violència masclista s'equiparen a les dones que han patit aquesta violència, als efectes dels drets establerts per aquesta llei, sempre que se'ls hagi diagnosticat disfòria de sexe, acreditada per mitjà d'un informe mèdic o psicològic elaborat per una persona professional col·legiada, o s'hagin tractat mèdicament durant almenys dos anys per a acomodar-ne les característiques físiques a les que corresponen al sexe reclamat, acreditat per un informe mèdic elaborat per una persona col·legiada sota la direcció de la qual s'ha efectuat el tractament.

Article 71*Discapacitat*

1. El Govern ha de garantir que l'exercici dels drets i l'accés als recursos i serveis regulats en aquest títol no es vegin obstaculitzats o impeditos per l'existència de barreres que impedeixin l'accessibilitat i garanteixin la seguretat de l'entorn en l'accés.

2. Les dones amb un grau de discapacitat igual o superior al 33% i que pateixen violència masclista tenen dret a una millora econòmica o temporal dels drets econòmics establerts en aquest títol, d'acord amb els requisits i les condicions que s'estableixin per reglament per a facilitar-ne el procés de recuperació i reparació.

Article 72*Virus de la immunodeficiència humana*

Els drets establerts per l'article 71.2 es fan extensius a les dones seropositives respecte al virus de la immunodeficiència humana que pateixen violència masclista.

Article 73

Ètnia gitana

El Govern ha de dissenyar estratègies específiques de sensibilització dirigides a les dones d'ètnia gitana, pensades i consensuades amb les associacions de dones gitanes, perquè coneguin els recursos i les estratègies per a afrontar la pressió social o legitimació cultural pel que fa a les violències contra les dones i els permetin adoptar posicions actives davant aquesta situació.

Article 74

Centres d'execució penal

1. Les dones que compleixen penes o mesures penals en centres d'execució penal, tant per a persones adultes com per a menors d'edat, tenen el dret d'accés als recursos i serveis establerts en el títol III, sempre que la prestació sigui compatible amb aquesta situació.

2. El Govern ha de dotar els equips d'intervenció en execució penal de personal especialitzat en matèria de violència masclista, en concret, en els vessants psicològic, jurídic i sociolaboral. Aquests equips especialitzats han de complir les funcions següents:

- a) Detecció de la situació de violència que la dona ha patit o està patint.
- b) Constatació d'aquesta situació de violència en l'expedient penitenciari de la dona.
- c) Elaboració d'un tractament penitenciari adequat en col·laboració amb la Xarxa.

3. El Govern ha de garantir a les persones transsexuals uns espais que siguin adequats per a preservar-ne els drets.

Article 75

Mutilacions genitals femenines

El Govern, a més d'observar la legislació vigent, ha d'adoptar les mesures necessàries per a:

a) Promoure la mediació comunitària en les famílies si hi ha risc de mutilacions genitals. En aquests casos s'ha de procurar que en la negociació participin persones expertes, i també persones de les comunitats afectades per aquestes pràctiques, i assegurar l'actuació d'agents socials d'atenció primària.

b) Garantir mesures específiques per a prevenir i eradicar les mutilacions genitals femenines, impulsant actuacions de promoció de les dones dels països on s'efectuen aquestes pràctiques i formant les persones professionals que hi han d'intervenir.

c) Actuar en l'àmbit de la cooperació internacional en el sentit de treballar des dels països d'origen per a eradicar aquestes pràctiques.

d) Comptar amb mecanismes sanitaris d'intervenció quirúrgica per a poder afrontar la demanda de les dones que vulguin revertir els efectes de la mutilació practicada, i també mecanismes de suport psicològic, familiar i comunitari. En els casos de risc per a la salut de les menors d'edat, el personal professional ha de poder comptar amb mecanismes que els possibiliti la realització de la intervenció quirúrgica.

TÍTOL IV.

De les competències, l'organització i la intervenció integral contra la violència masclista

CAPÍTOL I.

Disposicions generals sobre el règim competencial

Article 76

Responsabilitats públiques

1. L'Administració de la Generalitat i els municipis de Catalunya són les admi-

nistracions públiques competents en matèria dels serveis de la Xarxa d'Atenció i Recuperació Integral, i també de les prestacions establertes per aquesta llei, d'acord amb el que determinen aquest títol i, si escau, la legislació sobre organització territorial i règim local.

2. Sens perjudici de les competències que d'acord amb la llei els corresponen, els municipis també poden exercir competències pròpies de l'Administració de la Generalitat per via de delegació o de fórmules de gestió conjunta.

Article 77

Coordinació i col·laboració interadministratives

1. Les administracions públiques competents, entre altres, han de coordinar:
  - a) Les polítiques públiques en matèria de lluita contra la violència masclista.
  - b) Les polítiques públiques en matèria de violència masclista amb les polítiques d'educació, salut, ocupació, recerca i mitjans de comunicació, i també qualsevol altra política implicada en la lluita contra aquesta violència.
  - c) Els recursos d'atenció, assistència, protecció, recuperació i reparació amb els òrgans jurisdiccionals i les forces i cossos de seguretat.
  - d) Els recursos d'atenció i informació de caràcter municipal amb els centres d'intervenció especialitzada dependents de la Generalitat.
  - e) Els recursos regulats per aquesta llei amb els recursos de les administracions públiques de Catalunya competents per a prestar serveis d'educació, treball, salut, serveis socials i altres d'implicats en la lluita contra la violència masclista.
2. Les administracions públiques de Catalunya han de col·laborar en l'exercici de les competències respectives per a garantir l'exercici dels drets que aquesta llei reconeix.

Article 78

Cessió de dades

Les administracions públiques competents s'han de cedir mútuament les dades de caràcter personal necessàries, amb la finalitat de poder gestionar d'una manera adequada els serveis de la Xarxa d'Atenció i Recuperació Integral i les prestacions econòmiques establertes per aquesta llei, i també d'altres que s'estableixin per llei, relacionades amb la violència masclista. A aquest efecte s'ha de crear un fitxer específic, que ha d'ésser regulat per reglament.

CAPÍTOL 2

Competències de les administracions públiques

Article 79

Competències del Govern

Correspon al Govern:

- a) Definir la política general per a lluitar contra la violència masclista i eradicar-la, i aprovar els instruments de planificació corresponents, i també la creació dels serveis de la Xarxa d'Atenció i Recuperació Integral, sens perjudici de les competències dels municipis.
- b) Ordenar totes les actuacions en matèria de prevenció, de detecció, d'atenció, d'assistència, de protecció, de recuperació i de reparació de les dones que pateixen violència masclista, i també dels recursos que les integren.
- c) Fixar la forma i el procediment per a atorgar les prestacions econòmiques i les prestacions de serveis i dels altres recursos que estableix aquesta llei.
- d) Regular la capacitat del personal implicat en la lluita contra la violència masclista per a eradicar-la i, en concret, la del personal que ha de gestionar, si escau, els recursos que aquesta llei estableix.
- e) Vetllar per la coordinació amb l'Administració de l'Estat i impulsar les fórmules de col·laboració, cooperació i informació mútua necessàries per a garantir els drets que estableix aquesta llei.

- f) Impulsar la col·laboració i la cooperació amb les altres comunitats autònomes per a garantir els drets establerts per aquesta llei.
- g) Complir totes les altres funcions que li atribueixen expressament aquesta llei i altres lleis de la mateixa matèria.

Article 80

Institut Català de les Dones

1. L'Institut Català de les Dones, a més de complir totes les funcions que té atribuïdes per la legislació vigent, és l'instrument vertebrador per a lluitar contra la violència masclista.
2. Són funcions de l'Institut Català de les Dones pel que fa a l'objecte d'aquesta llei:
  - a) Impulsar i coordinar les polítiques contra la violència masclista que ha d'aprovar el Govern de la Generalitat.
  - b) Dissenyar i impulsar les polítiques contra la violència masclista en col·laboració amb les administracions locals, els agents socials, les entitats expertes i les associacions de dones que treballen en aquest àmbit.
  - c) Vetllar per l'adequació dels plans i programes duts a terme per les diferents administracions públiques de Catalunya respecte als programes del Govern de la Generalitat en matèria de violència masclista.
  - d) Coordinar i garantir el treball transversal en tots els àmbits.
  - e) Impulsar l'elaboració i la signatura de convenis de col·laboració i acords entre les administracions i les entitats implicades en la lluita contra la violència masclista per a eradicar-la.
  - f) Proposar la programació, la prestació, la gestió i la coordinació dels serveis que integren la Xarxa, en col·laboració amb els ajuntaments, llevat dels serveis d'informació i atenció a les dones, que són competència dels ens locals en els termes especificats per aquesta llei.

Article 81. Centre d'Estudis, Recerca i Capacitació sobre Violència Masclista

1. Es crea el Centre d'Estudis, Recerca i Capacitació sobre Violència Masclista, com a òrgan dependent de l'Institut Català de les Dones, que es configura com una eina permanent d'estudis i de recerca sobre la violència masclista, i de formació i capacitació del personal professional en contacte amb el tractament d'aquest tipus de violència.
2. S'han d'establir per reglament la composició, el funcionament, les competències i la coordinació del Centre d'Estudis, Recerca i Capacitació sobre Violència Masclista amb altres òrgans i administracions.

Article 82

Comissió Nacional per a una Intervenció Coordinada contra la Violència Masclista

1. Es crea la Comissió Nacional per a una Intervenció Coordinada contra la Violència Masclista, dependent de l'Institut Català de les Dones, com a òrgan específic de coordinació institucional per a impulsar, seguir, controlar i avaluar les actuacions en l'abordatge de la violència masclista, sens perjudici de les competències d'impuls, seguiment i control dels departaments de la Generalitat.
2. S'han d'establir per reglament la composició, el funcionament, les competències i la coordinació de la Comissió Nacional per a una Intervenció Coordinada contra la Violència Masclista amb altres òrgans.

Article 83

Competències dels municipis

1. Correspon als municipis:
  - a) Programar, prestar i gestionar els serveis d'informació i atenció a les dones i efectuar la derivació als diferents serveis en els termes especificats per aquesta llei.

- b) Prestar o gestionar altres serveis de la Xarxa d'Atenció i Recuperació Integral, d'acord amb el que s'estableixi per mitjà d'un conveni amb l'Administració de la Generalitat.
  - c) Col·laborar en la gestió de les prestacions econòmiques i les subvencions que aquesta llei estableix.
  - d) Complir totes les altres funcions establertes per aquesta llei que, en raó de les competències respectives, els correspongui assumir amb relació a les dones que pateixen o han patit violència masclista.
  - e) Complir les altres competències atribuïdes per disposició legal.
2. Els municipis amb una població inferior a 20.000 habitants poden delegar llurs competències a una mancomunitat de municipis o a altres ens locals.

CAPÍTOL 3

Intervenció integral contra la violència masclista

Article 84

Els programes d'intervenció integral contra la violència masclista

1. Els programes d'intervenció integral contra la violència masclista es configuren com els instruments de planificació que ha d'aprovar el Govern amb una vigència de quatre anys, amb l'elaboració prèvia per l'Institut Català de les Dones, juntament amb els departaments competents en cada cas. Aquests instruments recullen el conjunt d'objectius i mesures per a eradicar la violència masclista i també estableixen, d'una manera coordinada, global i participativa, les línies d'intervenció i les directrius que han d'orientar l'activitat dels poders públics.
2. Els programes a què fa referència l'apartat 1 han d'establir mesures que impliquin altres àmbits administratius, ens locals, agents socials, entitats de dones i professionals.
3. Els programes d'intervenció integral contra la violència masclista també han d'establir estratègies de coordinació i cooperació, i també de recerca i coneixement de la realitat, i han d'incorporar obligatòriament una memòria econòmica.
4. Per a l'elaboració, el seguiment i l'avaluació dels programes d'intervenció integral, l'Institut Català de les Dones ha d'establir els mecanismes necessaris per a garantir la participació dels ens locals, les entitats de dones, els agents socials, i també les persones i les entitats expertes en matèria de violència masclista.

Article 85

Protocols per a una intervenció coordinada contra la violència masclista

1. Els protocols per a una intervenció coordinada contra la violència masclista han d'incloure un conjunt de mesures i mecanismes de suport, coordinació i cooperació destinats a les institucions públiques i altres agents implicats, que defineixen les formalitats i la successió d'actes que s'han de seguir per a executar-los correctament.
2. Els objectius dels protocols per a una intervenció coordinada contra la violència masclista han de:
  - a) Garantir l'atenció coordinada dels diferents departaments de la Generalitat, ens locals i agents socials i dels serveis que en depenen, i delimitar els àmbits d'actuació que poden intervenir en les diferents situacions de violència masclista.
  - b) Establir els mecanismes de coordinació i cooperació que permetin una transmissió d'informació continuada i fluida entre els organismes implicats.
  - c) Aplicar metodologies d'intervenció que evitin la revictimització de les dones afectades.
  - d) Garantir els recursos necessaris per a l'execució i la continuïtat del protocol.
  - e) Dissenyar circuits d'atenció adequats a les diferents situacions de violència i les necessitats concretes derivades d'aquestes situacions.
  - f) Establir un model únic i consensuat de recollida de dades per tal de garantir el coneixement de la realitat.

3. Els protocols han d'establir la participació dels àmbits directament relacionats amb el tractament de la violència masclista, com les entitats i les associacions de dones que treballen en els diferents territoris a partir d'un model d'intervenció compatible amb el que estableix aquesta llei.

4. L'elaboració dels protocols ha d'ésser impulsada per l'Institut Català de les Dones en cadascun dels àmbits territorials de les delegacions del Govern de la Generalitat o, si escau, i el Govern així ho determina, en els àmbits d'estructura territorial que es puguin establir per llei.

5. Els protocols han d'establir la concreció i el procediment de les actuacions i també de les responsabilitats dels sectors implicats en el tractament de la violència masclista, amb l'objecte de garantir la prevenció, l'atenció eficaç i personalitzada i la recuperació de les dones que es troben en situació de risc o que són víctimes de la violència masclista.

Article 86

Participació i foment dels ens locals

1. L'Administració de la Generalitat, en les seves polítiques d'eradicació de la violència masclista, ha de comptar amb la participació dels ens locals.

2. Els programes i les actuacions que es derivin de l'aplicació d'aquesta llei han d'establir mesures de foment dels ens locals per a desenvolupar programes i activitats encaminats a eradicar la violència masclista o a pal·liar-ne els efectes.

Article 87

Participació i foment dels consells i les associacions de dones

1. Les administracions públiques, en les polítiques d'eradicació de la violència masclista, han de comptar preferentment amb la col·laboració dels consells de participació de dones i també amb altres entitats de dones constituïdes o que siguin part d'una agrupació sindical o empresarial, respecte a les polítiques institucionals corresponents.

2. Els programes i les actuacions que es derivin de l'aplicació d'aquesta llei han d'establir mesures de foment de les entitats a què fa referència l'apartat 1 per a dur a terme programes i activitats encaminats a eradicar la violència masclista o a pal·liar-ne els efectes.

DISPOSICIONS ADDICIONALS

Primera

Recursos econòmics

1. L'Administració de la Generalitat té la responsabilitat de garantir els recursos necessaris per a donar un compliment adequat a l'ordenació i la provisió de les accions i dels serveis que estableix aquesta llei.

2. La Generalitat ha de consignar en els seus pressupostos els crèdits necessaris per al finançament de totes les prestacions garantides, de les prestacions de serveis, dels recursos, dels programes, dels projectes i d'altres actuacions recollides en la llei, d'acord amb les competències atribuïdes per aquesta.

3. El Govern ha de dotar els ens locals d'un fons econòmic específic anual, per a garantir la suficiència de la prestació dels serveis d'informació i atenció a les dones, d'acord amb els termes especificats per aquesta llei. La distribució d'aquest fons entre els ens locals s'ha de fer d'acord amb criteris objectius, que s'han d'acordar bianualment amb les entitats interessades i que s'han de basar en el nombre d'habitants, el principi d'equilibri territorial i el de capacitat pressupostària, i han de tenir en compte les característiques de la població i les necessitats de les dones, per a obtenir l'efectivitat dels drets que aquesta llei estableix, sens perjudici que els municipis i les altres entitats locals consignin en llurs pressupostos les dotacions necessàries per al finançament dels serveis de la competència respectiva.

4. L'Administració de la Generalitat ha de finançar el cost de la prestació dels serveis d'informació i atenció a les dones pertanyents a municipis amb una població inferior a 20.000 habitants, sens perjudici d'altres formes de finançament mixt amb implicació dels pressupostos públics, amb els fons econòmic específic establert per l'apartat 3.

5. El Govern pot impulsar, d'acord amb l'article 83.1.b, convenis de col·laboració amb l'Administració local per tal de reformular la gestió dels serveis especialitzats en violència masclista ja existents abans de l'aprovació d'aquesta llei, en funció de les competències i les característiques dels serveis que s'hi estableixen.

Segona

Revisió dels currículums educatius

El departament competent en matèria educativa ha de fer una revisió dels currículums educatius amb l'objectiu de detectar-hi continguts sexistes o que afavoreixin la discriminació sexual, la vulneració dels drets de les dones i la violència masclista.

Tercera

Modificació del Decret legislatiu 1/1997, en matèria de funció pública

S'afegeix una nova lletra, la *u*, a l'article 116 del text únic de la Llei de la funció pública de l'Administració de la Generalitat, aprovat pel Decret legislatiu 1/1997, del 31 d'octubre, amb el text següent:

«u) La realització d'actes d'assetjament sexual o d'assetjament per raó de sexe, tipificats per l'article 5.tercer de la Llei del dret de les dones a eradicar la violència masclista, i d'actes que puguin comportar assetjament per raó de sexe o assetjament sexual i que no siguin constitutius de falta molt greu.»

Quarta

Modificació de la Llei 10/1997, de la renda mínima d'inserció

Es modifica la lletra *e* de l'article 6.1 de la Llei 10/1997, del 3 de juliol, de la renda mínima d'inserció, que resta redactada de la manera següent:

«e) En el cas de les dones que pateixen violència masclista o que superen una situació de violència masclista i que compleixen els requisits exigits per aquesta llei, únicament s'han de tenir en compte les rendes o els ingressos de què disposi o pugui disposar la dona sol·licitant, i no es computen en aquests casos les rendes o els ingressos d'altres membres de la unitat familiar que hi convisquin.»

Cinquena

Modificació de la Llei 18/2003, de suport a les famílies

Es modifica l'article 44.1 de la Llei 18/2003, del 4 de juliol, de suport a les famílies, que resta redactat de la manera següent:

«1. El Govern ha de constituir un fons de garantia per a cobrir l'impagament de pensions alimentàries i l'impagament de pensions compensatòries. Aquest fons s'ha d'emprar quan hi hagi constatació judicial d'incompliment del deure de satisfer-les i aquest incompliment comporti una situació de precarietat econòmica, d'acord amb els límits i les condicions que es fixin per reglament.»

Sisena

Modificació de la Llei 22/2005, de la comunicació audiovisual de Catalunya

Es modifica la Llei 22/2005, del 29 de desembre, de la comunicació audiovisual de Catalunya, de la manera següent:

a) S'afegeix una nova lletra, la *f*, a l'article 132, infraccions molt greus, amb el text següent:

«f) La difusió i la realització de continguts o de publicitat que incitin a la violència masclista o la justifiquin o la banalitzin.»

- b) S'afegeix un segon paràgraf a l'article 9, amb el text següent:
«Aquests serveis també han de respectar els deures imposats en aquest àmbit per la Llei del dret de les dones a eradicar la violència masclista.»

Setena

Modificació del Decret legislatiu 3/2002, de finances públiques de Catalunya

1. S'afegeix un nou apartat, el 7, a l'article 92 del text refós de la Llei de finances públiques de Catalunya, aprovat pel Decret legislatiu 3/2002, del 24 de desembre, amb el text següent:

«7. Les bases reguladores de les subvencions que tinguin com a beneficiàries empreses amb una plantilla igual o superior a vint-i-cinc persones han d'incloure l'obligació d'aquestes empreses, d'acord amb els agents socials, d'indicar els mitjans que utilitzen per a prevenir i detectar casos d'assetjament sexual i d'assetjament per raó de sexe i intervenir-hi en llurs centres de treball.»

2. S'afegeix una nova lletra, la f, a l'article 99.1 del text refós de la Llei de finances públiques de Catalunya, amb el text següent:

«La no-inclusió o la utilització indeguda dels mitjans indicats per l'article 92.7.»

Vuitena

Modificació de la Llei 1/2001, de mediació familiar de Catalunya

S'afegeix un nou article, el 22 bis, a la Llei 1/2001, del 15 de març, de mediació familiar de Catalunya, amb el text següent:

«Article 22 bis. Límit a la mediació

«S'ha d'interrompre o, si escau, no s'ha d'iniciar qualsevol procés de mediació de parella o familiar en què estigui implicada una dona que hagi patit o pateixi violència física, psíquica o sexual en la relació de parella.»

Novena

Modificació de la Llei 11/1989, de creació de l'Institut Català de les Dones

1. Es modifiquen els articles 4 i 5 de la Llei 11/1989, del 10 de juliol, de creació de l'Institut Català de les Dones, modificats per la Llei 7/2004, del 16 de juliol, de mesures fiscals i administratives, que resten redactats de la manera següent:

«Article 4

«L'Institut Català de les Dones és regit pels òrgans següents:

»a) La Junta de Govern.

»b) La Direcció Executiva.»

2. Es modifica l'article 5 de la Llei 11/1989, que resta redactat de la manera següent:

«Article 5

»1. La composició de la Junta de Govern és determinada per reglament. La Direcció Executiva amb rang de direcció general és membre de la Junta de Govern i és nomenada pel Govern.

»2. Les persones que són membres de la Junta de Govern s'han d'haver significat per llur tasca a favor de la igualtat i la promoció de les dones.»

Desena

Administració penitenciària

El Govern ha d'establir els mecanismes necessaris perquè en la concessió de qualsevol benefici penitenciari s'emeti prèviament un informe de l'Administració penitenciària sobre la situació de la víctima.

Onzena

Informació anual del Programa d'intervenció integral contra la violència masclista

El Govern ha de comparèixer anualment davant el Parlament per a informar de l'execució del Programa d'intervenció integral contra la violència masclista.

DISPOSICIONS TRANSITÒRIES

Primera

Impacte social de la Llei

En el termini de tres anys des de l'entrada en vigor d'aquesta llei, el departament competent en matèria de polítiques de dones, per mitjà de l'Institut Català de les Dones, ha d'encarregar una avaluació de l'impacte social de la Llei. En aquesta avaluació han de participar el Consell Nacional de Dones de Catalunya i persones professionals expertes en aquesta matèria.

Segona

Actualització de la Xarxa d'Atenció i Recuperació integral

El Govern de la Generalitat pot actualitzar la Xarxa d'Atenció i Recuperació Integral per a les dones que pateixen violència masclista, amb una freqüència biennal, els primers sis anys després de l'aprovació d'aquesta llei, amb la finalitat d'adequar-la amb la rapidesa i la flexibilitat màximes a les necessitats de la població de Catalunya, d'acord amb el que estableixin les corresponents lleis de pressupostos.

Tercera

Aplicació del Fons de garantia de pensions i prestacions

Mentre no s'aprovi el desplegament reglamentari d'aquesta llei, el Govern de la Generalitat, durant l'any 2008, ha d'efectuar la diagnosi i la valoració de les necessitats, els recursos i els serveis necessaris per a aplicar el Fons de garantia de pensions i prestacions, establert per l'article 49. La dotació del Fons s'ha de dur a terme de conformitat amb el que disposin les respectives lleis de pressupostos de la Generalitat.

Quarta

Aprovació dels models d'intervenció integral

El Govern ha d'aprovar, en el termini d'un any, els models d'intervenció integral i els serveis establerts pels articles 53.1 i 3.

Cinquena

Aprovació del Programa d'intervenció integral

El Govern ha d'aprovar durant l'any 2008 el Programa d'intervenció integral contra la violència masclista 2008-2011, establert per l'article 84, que ha d'incorporar les actuacions fixades pels articles 43, 65, 66 i 67 i la disposició addicional segona.

Sisena

Dret transitori

Mentre no es faci el desplegament reglamentari dels recursos i els serveis que integren la Xarxa, establerts per l'article 54, s'han d'aplicar les normes dictades en desplegament i execució de la Llei 12/2007, de l'11 d'octubre, de serveis socials, amb relació a les mesures de desplegament de la Cartera de serveis socials.

DISPOSICIÓ DEROGATÒRIA

Resten derogades totes les normes de rang igual o inferior al d'aquesta llei que s'hi oposin o la contradiguin.

DISPOSICIONS FINALS

Primera

Habilitació reglamentària

S'autoritza el Govern, en l'àmbit de les seves competències, a dictar les disposicions necessàries per a aplicar i desplegar aquesta llei.

Segona

Normativa supletòria

En tot allò que no regula expressament aquesta llei en matèria de serveis, s'ha d'aplicar amb caràcter supletori la Llei 12/2007, de l'11 d'octubre, de serveis socials, i les seves normes de desplegament, i també la legislació aplicable a cada administració pública competent.

Tercera

Regulació del Fons de garantia de pensions i prestacions

En el termini d'un any des de l'entrada en vigor d'aquesta llei, el Govern ha de desenvolupar i regular el Fons de garantia de pensions i prestacions per a cobrir l'impagament de pensions alimentàries i l'impagament de pensions i prestacions compensatòries, amb caràcter supletori o, si escau, complementari, del Fons de garantia de pagament d'aliments, a càrrec de l'Estat, per tal que ja sigui executiu en el termini d'un any després de l'entrada en vigor d'aquesta llei.

Quarta

Previsions pressupostàries

El Govern ha d'efectuar les previsions pressupostàries necessàries per a poder atendre les prestacions econòmiques i les prestacions de serveis reconegudes per aquesta llei.

Cinquena

Entrada en vigor

Aquesta llei entra en vigor l'endemà d'haver estat publicada en el *Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya*.

Per tant, ordeno que tots els ciutadans als quals sigui d'aplicació aquesta Llei cooperin al seu compliment i que els tribunals i les autoritats als quals pertochi la facin complir.

Palau de la Generalitat, 24 d'abril de 2008

JOSÉ MONTILLA I AGUILERA
President de la Generalitat de Catalunya

CARME CAPDEVILA I PALAU
Consellera d'Acció Social i Ciutadania

(08.115.106)

DECRET

93/2008, de 29 d'abril, de reestructuració del Departament de la Presidència.

L'estructura organitzativa del Departament de la Presidència es troba regulada actualment al Decret 477/2006, de 5 de desembre, de reestructuració parcial del Departament de la Presidència, però també en diverses disposicions, a algunes de les quals es remet el decret esmentat, incloses en regulacions anteriors: el Decret 184/2000, de 29 de maig, de reestructuració del Departament de la Presidència; el Decret 292/2000, de 31 d'agost, de creació de la Direcció General d'Atenció Ciutadana; el Decret 20/2001, de 23 de gener, de reestructuració parcial del Departament e la Presidència i del Departament d'Economia i Finances, el Decret 355/2001, de 24 de desembre, pel qual es reestructuren parcialment diversos departaments de l'Administració de la Generalitat de Catalunya; el Decret 57/2002, de 19 de febrer, de modificació del Decret 257/1997, de 30 de setembre, pel qual s'aprova el Reglament dels serveis jurídics de l'Administració de la Generalitat de Catalunya; el Decret 158/2002, d'11 de juny, de reestructuració de la Delegació del Govern de la Generalitat de Catalunya a Madrid; i el Decret 330/2004, de 20 de juliol, de reestructuració de la Direcció de Serveis del Departament de la Presidència. Amb posterioritat al Decret 477/2006, de 5 de desembre, s'ha aprovat el Decret 631/2006, de 27 de desembre, de creació de la Secretaria per a la Unió Europea, el qual ha estat modificat pel Decret 157/2007, de 24 de juliol.

El decret que ara s'aprova no es limita a fer una reestructuració parcial, sinó que opta per regular una estructura nova, i incorpora en un mateix text normatiu les disposicions en matèria d'estructura que ara es troben disperses en diferents normes, a excepció de les que regulen les tres unitats del Departament amb rang de secretaria general i que tenen la seva pròpia normativa reguladora, com són el Gabinet Jurídic de la Generalitat, la Secretaria per a la Unió Europea i la Delegació del Govern de la Generalitat a Madrid.

Pel que fa a la nova estructura, la Secretaria General de la Presidència, a banda de les funcions que li atribueix la Llei 13/1989, de 14 de desembre, d'organització, procediment i règim jurídic de l'Administració de la Generalitat de Catalunya, i les altres que li assigni la resta de normativa vigent, assumeix les funcions de Gabinet de la Presidència i, en particular, l'assistència al president o presidenta de la Generalitat en l'exercici de les seves funcions.

De la Secretaria General de la Presidència depenen la Secretaria del president o de la Presidenta, el Gabinet de Gestió del president o de la Presidenta -òrgan de nova creació-, l'Oficina de Comunicació de la Presidència, la Direcció d'Anàlisi i Prospectiva, la Direcció General de Coordinació Interdepartamental, la Direcció General de Comunicació del Govern i l'Assessoria Jurídica. Respecte a l'estructura anterior, se suprimeix el Gabinet de la Presidència de la Generalitat, i s'amplia l'estructura de la Direcció General de Coordinació Interdepartamental, amb la creació de quatre àrees, cadascuna de les quals presta assessorament especial en els àmbits de les polítiques institucionals, econòmiques, socials i territorials, respectivament.

D'altra banda, es reforça l'estructura de la Secretaria del Govern, de la qual depenen la Direcció de Qualitat Normativa i l'Oficina del Govern, ambdós òrgans amb rang orgànic de direcció general.

La creació de la Direcció de Qualitat Normativa respon a la necessitat de reconèixer com a política pública l'obligació de vetllar pels principis de qualitat i eficàcia de les normes que s'impulsin en l'àmbit de l'Administració de la Generalitat i assignar aquesta responsabilitat a una nova unitat directiva que esdevingui l'òrgan de referència en aquesta matèria. En el seu àmbit es creen dues àrees, l'Àrea d'Anàlisi de Projectes i l'Àrea d'Anàlisi i Difusió de Bones Pràctiques en l'Àmbit Normatiu.